

Hoofdstuk 3

Ondernemen en werken

Aan de basis van de keuze van de indicatoren ligt een visie op een wenselijke toekomst voor een Vlaamse groot- of centrumstad. Die visie beschrijft over de verschillende domeinen heen wat zou moeten gebeuren of aanwezig zijn om in die gewenste richting te evolueren. We spreken daarom over generieke bekommernissen en intenties. Meer info vind je in de Inleiding, punt 3. De volledig uitgeschreven visie staat op gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be

Hoofdstuk 3 bevat indicatoren die evoluties op het vlak van ondernemen en werken opvolgen. Een economisch duurzame stad is een aantrekkingspool die vraag en aanbod op elkaar afstemt. Deze stad is economisch veerkrachtig en genereert een breed scala aan activiteiten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Een aantal van onderstaande indicatoren beschrijven het economisch weefsel of geven een indicatie van de economische betekenis en performantie van een stad. Bepaalde indicatoren focussen op de mate waarin een stad aantrekkelijk is voor niet-stadsbewoners. Andere indicatoren vertrekken vanuit het arbeidsmarktperspectief en geven een indicatie van het aantal werkenden of werklozen, telkens met aandacht voor kansengroepen, of beschrijven of er sprake is van een arbeidsreserve of een arbeidskrapte. De laatste indicatoren geven een indicatie van het vernieuwingspotentieel, beschrijven in welke mate er kansen zijn voor sociaal zwakkeren en brengen deeltijds werkenden in kaart.

INDICATOR	Link met intenties van de visie				Pagina
BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE PER INWONER	1.1	1.2			114
ARBEIDSPRODUCTIVITEIT	1.1	1.2			116
VESTIGINGEN VOLGENS AANTAL WERKNEMERS EN SECTOR	1.1				118
NETTO-GROEI VAN ONDERNEMINGEN	1.1	1.4			120
OVERLEVINGSGRAAD VAN ONDERNEMINGEN	1.1	1.4			122
NETTO-JOBCREATIE	1.1				124
JOBRATIO	1.1	1.2			126
ECONOMISCHE SPECIALISATIE	1.1				128
ECONOMISCH VERNIEUWINGSPOTENTIEEL	1.1				130
PENDELINTENSITEIT	1.2				132
WERKZAAMHEIDSGRAAD	1.1				134
LEEFTIJD SKLOOF IN DE WERKZAAMHEID	1.1				136
WERKZAAMHEID NAAR HERKOMST	1.1	2.1	2.4	2.6	138
ALGEMENE WERKLOOSHEIDSGRAAD	1.1	2.1	2.6		140
LANGDURIGE WERKLOOSHEID	1.1	2.1	2.4	2.6	142
WERKLOOSHEID VAN LAAGGESCHOOLDEN	1.1	2.1	2.4	2.6	144
WERKLOOSHEID NAAR HERKOMST	1.1	2.1	2.4	2.6	146
WERKLOOSHEIDSGRAAD VAN JONGEREN	1.1	2.1	2.4	2.6	148
WERKLOOSHEIDSGRAAD VAN OUDEREN	1.1	2.1	2.4	2.6	150
SPANNINGSRATIO	1.1				152
DEELTIJDS WERKEN	1.1	2.1	2.6		154
TEWERKSTELLING BINNEN DE SOCIALE ECONOMIE	1.1	2.5			156

BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE PER INWONER

Definitie

De bruto toegevoegde waarde per inwoner is de som van de voortgebrachte goederen en diensten op het grondgebied van een stad of regio in verhouding tot het inwoneraantal. Het is een maat voor de geproduceerde welvaart in een stad.

De bruto toegevoegde waarde voor de steden wordt voor de volgende groepen van economische actoren aldus berekend:

S11 Bedrijven en instellingen: de bruto toegevoegde waarde op arrondissementeel niveau (zoals gepubliceerd door het INR) wordt over de gemeenten verdeeld volgens de tewerkstellingsstructuur van de gemeente op basis van de RSZ voor het totaal van alle bedrijfstakken verminderd met de bruto toegevoegde waarde van de financiële instellingen, de overheid en de niet-markt VZW's. Eenzelfde versleuteling gebeurt voor S12 Financiële instellingen (NACE rev.2 64-66), S13 Overheid (NACE rev.2 84-85) en S15 Niet-markt VZW's (NACE rev.2 90-94). De bruto toegevoegde waarde van S14 Zelfstandigen wordt verdeeld over de gemeenten volgens het jaargemiddelde van de RSVZ-statistiek van de zelfstandigen (zelfstandigen, helpers, hoofdberoep, bijberoep, actief na pensioenleeftijd).

De spreiding van de bruto toegevoegde waarde volgens de institutionele sectoren geeft het belang weer van de grote economische actoren in de totstandkoming van de bruto toegevoegde waarde.

Voor meer informatie: <http://stat.nbb.be/>

Toelichting

Deze indicator geeft een indicatie van de economische betekenis van een stad. Toename van de bruto toegevoegde waarde is wenselijk omwille van het belang van een sterk economisch draagvlak. Hij kadert in intentie 1.1 waarbij vraag en aanbod in de economie op elkaar moeten afgestemd worden. De bruto toegevoegde waarde kan immers zowel berekend worden door optelling van de bestedingscomponenten (vraagelementen in de economie: consumptie, investeringen, uitvoer,...) als van de productie (aanbod). Verder is de bruto toegevoegde waarde per inwoner ook een indicator van de uitbouw van de centrumfunctie (intentie 1.2). Het is immers een maat voor de economische activiteit.

De bruto toegevoegde waarde per inwoner houdt verband met de indicatoren **Arbeidsproductiviteit** en indirect ook met de **Netto-jobcreatie**.

De bruto toegevoegde waarde was gemiddeld 48.252 euro per inwoner in 2015. Leuven noteert de hoogste bruto toegevoegde waarde per inwoner (41% hoger dan gemiddeld in de 13 steden). Leuven heeft de sterkste vertegenwoordiging van overheid (onderwijsinstellingen) en financiële instellingen van de 13 steden, maar scoort het laagste qua niet-financiële vennootschappen (bedrijven). De 2 grootsteden Antwerpen en meer nog Gent situeren zich eveneens boven het gemiddelde van de 13 steden. Dat geldt ook voor Turnhout, Hasselt, Mechelen en in mindere mate Kortrijk. Aalst, Sint-Niklaas en Oostende noteren de laagste bruto toegevoegde waarde per inwoner. De sector van de niet-financiële vennootschappen (bedrijven) is het sterkst aanwezig in de bruto toegevoegde waarde in Genk, Mechelen, Roeselare en Turnhout (70-80%). Steden zijn kernen van welvaartscreatie. De bruto toegevoegde waarde per inwoner is in het Vlaamse Gewest immers 31% lager dan in de 13 steden. In de 13 steden als geheel hebben overheid en financiewezen een opvallend groter aandeel in de bruto toegevoegde waarde dan in heel het Vlaams Gewest. Het omgekeerde geldt voor de zelfstandigen.

Tussen 2007 en 2015 nam de bruto toegevoegde waarde per inwoner in werkelijke prijzen met 13,3% toe in de 13 steden als geheel. Dat is iets onder de toename in heel het Vlaamse Gewest (+14,5%). Leuven kende de sterkste toename (+33,1%), gevolgd door Kortrijk (+21,1%) en Roeselare (+19,5%). Elke stad kende een positief groeicijfer. Genk scoorde het zwakst (+4,0%).

Aandachtspunten

De indicator is een raming op basis van data van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. De officiële cijfers zijn beschikbaar tot op arrondissementeel niveau.

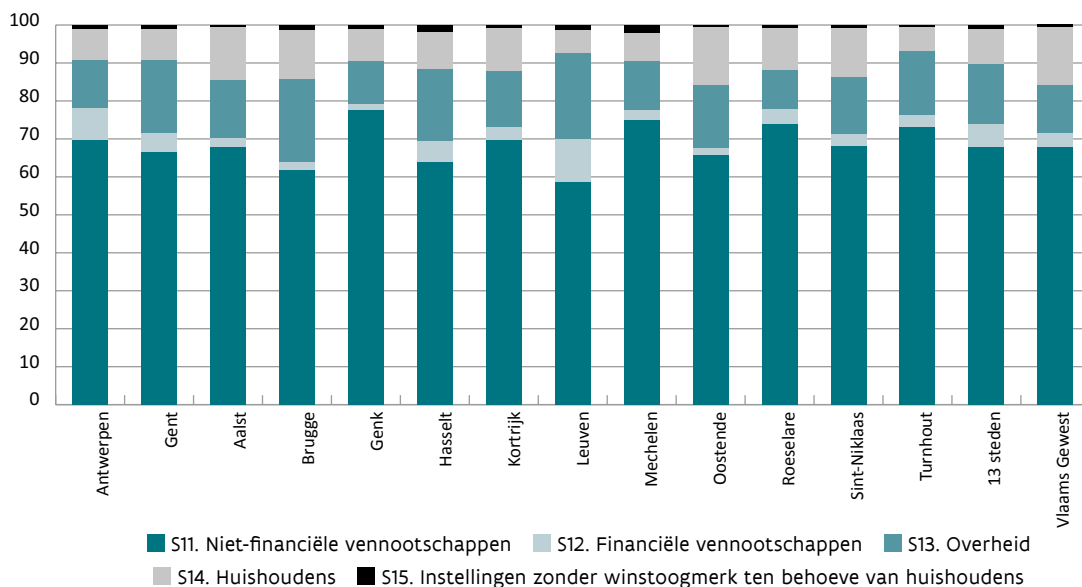
Het gaat om de welvaart die voortgebracht wordt op het grondgebied van een stad. Dat verschilt van het inkomen dat inwoners van een stad daadwerkelijk verdienen. Immers, door uitgaande pendel kunnen inwoners van een stad elders werken en daar bijdragen tot de toegevoegde waarde, terwijl hun inkomen toegerekend wordt aan hun woonplaats. Het omgekeerde geldt voor inkomende pendel.

Bruto toegevoegde waarde per inwoner, van 2009 tot 2015, in euro.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	43 630	45 542	46 349	46 700	46 581	48 113	48 782
Gent	45 751	47 552	49 199	49 712	51 513	53 058	54 398
Aalst	28 473	27 983	28 438	29 679	30 032	30 350	30 988
Brugge	37 827	39 324	40 847	41 613	41 872	42 364	43 273
Genk	35 891	38 066	40 627	41 090	41 549	42 230	40 034
Hasselt	44 601	47 180	49 289	49 666	50 100	51 791	52 435
Kortrijk	39 910	42 128	44 009	44 107	45 230	48 151	49 048
Leuven	56 201	57 486	59 429	63 587	65 596	66 277	68 154
Mechelen	43 239	43 040	43 940	44 648	45 732	47 639	50 802
Oostende	29 011	29 873	30 306	31 476	33 652	34 000	34 270
Roeselare	37 823	38 577	39 161	39 959	40 646	43 887	44 548
Sint-Niklaas	32 011	32 787	33 924	33 267	32 843	32 862	34 082
Turnhout	55 296	55 618	57 177	58 577	59 716	59 107	58 628
Totaal 13 steden	41 937	43 418	44 673	45 409	46 094	47 382	48 252
Vlaams Gewest	28 946	29 911	30 928	31 574	31 865	32 551	33 341
Brussels Gewest	53 879	54 822	56 164	56 072	55 645	56 142	56 522

Bron: RSZ, INR, RSZ, RSVZ, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Spreading van de bruto toegevoegde waarde naar institutionele sector, in 2015, in %.

Bron: RSZ, INR, RSZ, RSVZ, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Definitie

De bruto toegevoegde waarde per werkende of arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde voortgebracht op het grondgebied van een stad door de werkenden actief in die stad. Het is een maat voor de efficiëntie van de werkgelegenheid.

Voor de definitie van bruto toegevoegde waarde verwijzen we naar de fiche over bruto toegevoegde waarde per inwoner. Voor de berekening van de werkgelegenheid voor de gemeenten is het uitgangspunt de totale werkgelegenheid op arrondissementeel niveau volgens de gepubliceerde regionale rekeningen van het INR. Deze wordt over de gemeenten verdeeld pro rata het aandeel van elke gemeente in zijn arrondissement volgens de RSZ bezoldigde tewerkstelling en RSVZ zelfstandige tewerkstelling.

Voor meer informatie: <http://stat.nbb.be/>

Toelichting

Deze indicator geeft een indicatie van de economische performantie van een stad. Een toename van de arbeidsproductiviteit betekent dat de hoeveelheid beschikbare arbeidskrachten erin slaagt meer bruto toegevoegde waarde, dus meer welvaart, te realiseren. De arbeidsproductiviteit werkt ondersteunend voor intentie 1.1 waarbij vraag en aanbod in de economie op elkaar afgestemd dienen te worden. De toename van de

arbeidsproductiviteit is een voorwaarde voor economische groei en als dusdanig ook een indicatie van de uitbouw van de centrumfunctie (intentie 1.2).

De arbeidsproductiviteit is een drijvende factor voor de **Bruto toegevoegde waarde per inwoner**.

De arbeidsproductiviteit bedroeg in 2015 gemiddeld 82.497 euro per werkende in de 13 steden. De best presterende steden zijn Antwerpen en Turnhout met een waarde van meer dan 90.000 euro. Roeselare kende de laagste arbeidsproductiviteit (69.397 euro). De arbeidsproductiviteit is in heel het Vlaamse Gewest 2,5% lager dan gemiddeld in de 13 steden. De arbeidsproductiviteit groeide tussen 2007 en 2015 in werkelijke prijzen met 15,3% in de 13 steden als geheel. Dat is iets meer dan in heel het Vlaamse Gewest (+14,2%). Elke stad kende een toename. Deze was het sterkst in Leuven (+27,2%) en het zwakst in Roeselare (+10,2%).

Aandachtspunten

De indicator is een raming op basis van data van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. De officiële cijfers zijn beschikbaar tot op arrondissementeel niveau.

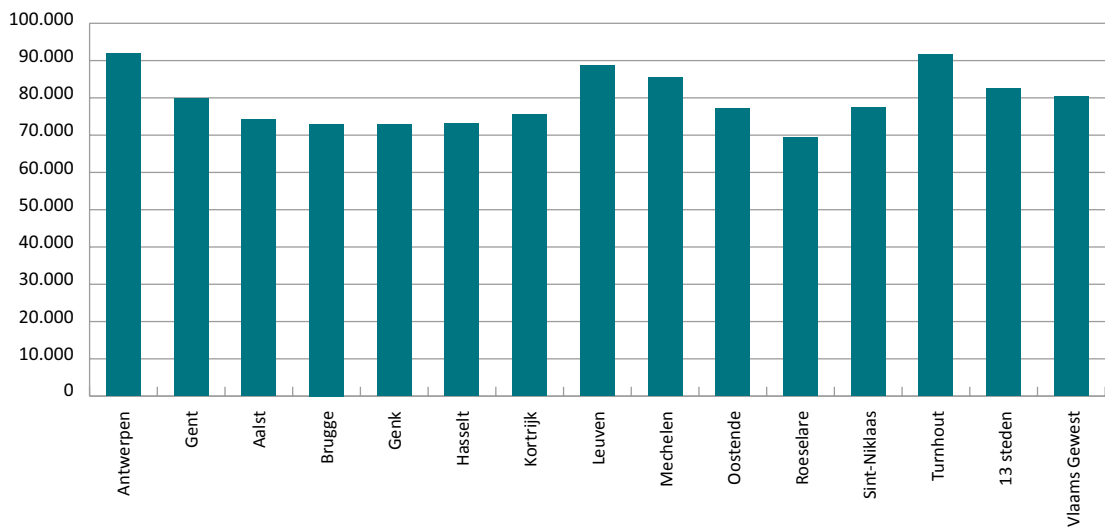
De voortgebrachte bruto toegevoegde waarde is niet enkel afhankelijk van de ingezette arbeid, maar ook van kapitaal en technologische vooruitgang.

Arbeidsproductiviteit, van 2009 tot 2015, in euro.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	77 639	82 329	85 412	87 210	88 002	90 485	91 966
Gent	69 863	73 091	74 820	75 689	77 308	78 729	79 838
Aalst	65 354	66 251	68 353	70 734	72 093	73 023	74 143
Brugge	63 862	66 131	68 514	70 066	71 436	72 482	73 013
Genk	62 539	65 799	68 665	69 726	70 952	72 815	72 794
Hasselt	62 819	65 636	68 279	69 799	70 832	72 899	73 053
Kortrijk	61 993	65 194	68 269	69 664	71 212	74 594	75 623
Leuven	77 414	78 450	80 400	83 935	86 590	86 939	88 774
Mechelen	73 526	75 370	77 092	78 588	80 495	82 810	85 473
Oostende	65 905	68 572	69 725	70 610	75 292	76 333	77 193
Roeselare	63 108	65 361	65 706	66 299	68 211	69 767	69 397
Sint-Niklaas	68 996	71 262	74 007	73 761	74 236	75 512	77 512
Turnhout	79 062	81 694	85 116	87 492	90 885	90 830	91 640
Totaal 13 steden	71 059	74 178	76 547	78 111	79 622	81 353	82 497
Vlaams Gewest	69 912	72 443	74 563	76 100	77 442	78 967	80 426
Brussels Gewest	86 196	89 403	92 025	93 311	93 682	94 872	96 251

Bron: RSZ, INR, RSZ, RSVZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Arbeidsproductiviteit, in 2015, in euro.

Bron: RSZ, INR, RSZ, RSVZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

VESTIGINGEN VOLGENS AANTAL WERKNEMERS EN SECTOR

Definitie

Het gaat om het aantal vestigingen van bedrijven met personeel in dienst. De werknemersaantallen worden geteld volgens locatie van de daadwerkelijke werkplaats (vestiging).

Niet alle bedrijven bestaan uit meerdere vestigingen.

Toelichting

Een breed en bloeiend ondernemingsweefsel houdt verband met een toename van het aantal vestigingen. Steden zijn aldus economische aantrekkingspolen met een hoge werk- en leefkwaliteit. Deze indicator geeft dan ook invulling aan intentie 1.1 'Vraag en aanbod afstemmen'.

Het verloop van het aantal vestigingen is vooral complementair aan de indicator [Netto-groei van ondernemingen](#) en de indicator [Overlevingsgraad van ondernemingen](#).

Vestigingen naar werknemersklasse

In 2016 waren er 4,5% meer vestigingen in de 13 steden in vergelijking met 2005. De groei was het sterkst bij de vestigingen met 50 à 199 werknemers in dienst (+20,1%). Bij de werknemersklasse van 200 of meer bedroeg de groei +14,4%. In de micro-vestigingen met 1 tot 5 werknemers was de toename veel beperkter (+1,2%). Deze was veel hoger (+15,1%) in de kleine vestigingen (5-49 werknemers). In heel het Vlaamse Gewest was de groei van het aantal vestigingen over die periode relatief sterk (+7,1%). Dit is vooral te wijten aan een sterke toename van de micro-vestigingen met 5,5%.

De stad Genk kende de sterkste toename van het aantal vestigingen (+18,7%). Dat is vooral te wijten aan

de micro-vestigingen met 1-5 werknemers (+17,3%) en de kleine vestigingen met 6-49 werknemers (+29%). In drie van de 13 steden was er een afname van het aantal vestigingen. Dit werd veroorzaakt door een daling in de klasse van 1-49 werknemers. Het gaat om Aalst, Oostende en Sint-Niklaas.

Vestigingen naar hoofdsector

De toename van het aantal vestigingen in de 13 steden was uitsluitend te danken aan de quartaire sector (+24,9%) en in beperkte mate aan de tertiaire sector (+2%). In de secundaire sector was er een afname met 8,3%. De primaire sector telt niet veel vestigingen. Het verloop over de tijd is er dan ook vrij volatiel. In de 13 steden samen was er een afname met 15,4% over 2005-2016. In het Vlaams Gewest kenden de quartaire en tertiaire sectoren een sterkere groei dan in de centrumsteden met resp. 27,1% en 5,9%. De primaire sector in het Vlaams Gewest bleef op hetzelfde niveau terwijl de secundaire sector licht achteruitging. Bij de centrumsteden was er voor beide sectoren een daling van resp. 15,4% en 8,3%.

De quartaire sector kende in elke stad een aangroei van het aantal vestigingen. Deze was het sterkst in Antwerpen (+42,3%). De secundaire sector kende – met uitzondering van Genk – overal een afname. In de tertiaire sector is het beeld wisselend. Het verloop van het vestigingenaantal in de primaire sector is erg volatiel, wegens de voornoemde kleine aantallen.

Aandachtspunten

Het gaat enkel om vestigingen met bezoldigd personeel in dienst.

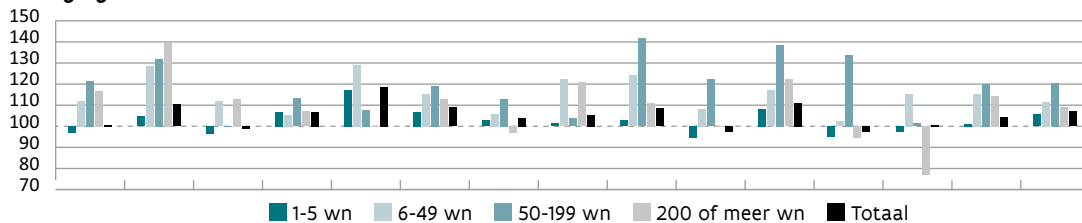
Totaal aantal vestigingen, van 2005 tot 2016.

	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	14 461	14 584	14 637	14 821	14 759	14 887	14 701	14 687	14 572	14 540
Gent	6 877	7 107	7 107	7 301	7 259	7 228	7 235	7 325	7 457	7 582
Aalst	1 997	2 041	2 029	2 022	1 988	1 964	1 939	1 946	1 997	1 976
Brugge	3 709	3 814	3 807	3 800	3 846	3 798	3 821	3 848	3 962	3 965
Genk	1 519	1 650	1 679	1 698	1 710	1 716	1 765	1 758	1 778	1 803
Hasselt	2 776	2 845	2 920	2 978	2 995	2 977	2 971	2 995	3 019	3 026
Kortrijk	2 609	2 543	2 559	2 626	2 616	2 609	2 594	2 638	2 697	2 707
Leuven	2 830	2 882	2 883	2 943	2 928	2 884	2 904	2 903	2 988	2 983
Mechelen	2 152	2 187	2 186	2 193	2 180	2 167	2 187	2 194	2 301	2 335
Oostende	2 165	2 145	2 123	2 153	2 122	2 083	2 040	2 054	2 126	2 106
Roeselare	2 010	2 131	2 136	2 135	2 136	2 116	2 153	2 187	2 227	2 232
Sint-Niklaas	2 110	2 087	2 054	2 087	2 031	2 003	1 973	2 031	2 060	2 057
Turnhout	1 349	1 355	1 328	1 341	1 330	1 304	1 318	1 331	1 361	1 358
Totaal 13 steden	46 564	47 371	47 448	48 098	47 900	47 736	47 601	47 897	48 545	48 670
Vlaams Gewest	151 660	156 696	157 628	159 653	159 612	158 935	158 512	158 895	161 994	162 427

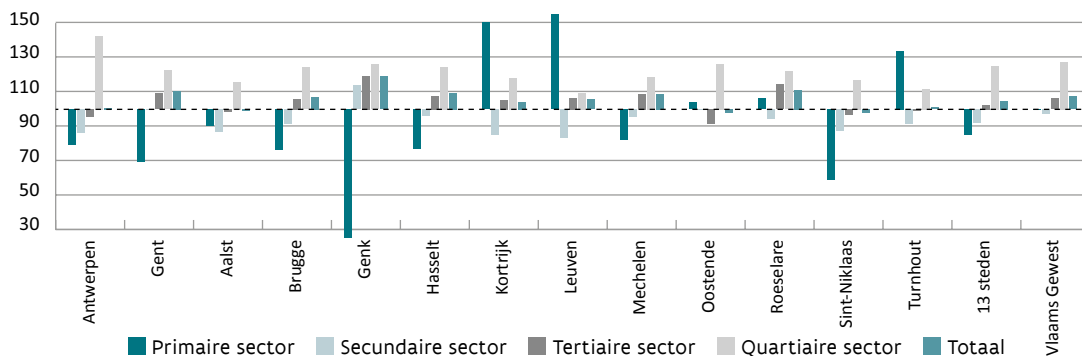
Bron : KBO-RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Vestigingen in 2016, in indices (2005 = 100).

Vestigingen naar werknemersklasse

Vestigingen naar hoofdsector

Bron : KBO-RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

NETTO-GROEI VAN ONDERNEMINGEN

Definitie

De netto-groei van de ondernemingen (%) wordt berekend als het verschil tussen het aantal startende en stopgezette ondernemingen in het jaar T tegenover het totaal aantal ondernemingen op 31 december T.

Ondernemingen omvatten alle Btw-plichtige natuurlijke personen en Btw-plichtige vennootschappen. Het gaat hier bovendien om ondernemingen met hun hoofdzetel gevestigd in de centrumsteden. Dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat ze ook daar hun activiteit uitoefenen.

Toelichting

De stad omvat een breed en bloeiend ondernemingsweefsel en -dynamiek, met onder andere oog voor starters, KMO's, diensten-, maak- en creatieve economie (intentie 1.1). De aangroei van ondernemingen is daar een element van. De stad is economisch veerkrachtig, want beschikt over de capaciteit om toekomstige schommelingen in vraag en aanbod op te vangen (intentie 1.4).

De netto-groeiratio van ondernemingen houdt verband met de indicator [Overlevingsgraad van ondernemingen](#). Ruimer beschouwd is ook de creatie van jobs ([Iobratio](#)) deels afhankelijk van bijkomende ondernemingen. De indicator dient ook samen bekeken te worden met [Economische specialisatie](#) en [Bruto toegevoegde waarde per inwoner](#).

De netto-groei van ondernemingen binnen de 13 steden ligt over de hele tijdreeks hoger dan in het Vlaamse Gewest. In 2016 komen er binnen de centrumsteden 4,3 natuurlijke personen bij (op 100 bestaande natuurlijke personen). Bij de vennootschappen is dit 5,4 per 100 bestaande vennootschappen. In het Vlaamse Gewest

is dit respectievelijk 3,0 en 5,1. De cijfers voor de vennootschappen liggen globaal hoger dan deze voor de natuurlijke personen. Dit heeft vermoedelijk te maken met risico-aversie bij natuurlijke personen die een zaak starten en een gunstiger fiscaal regime bij vennootschappen.

Op stedelijk niveau zijn er wel grote verschillen merkbaar: de kleinste netto-groei bij de natuurlijke personen in 2016 zien we in Kortrijk (0,7) terwijl Leuven de grootste groei optekent (6,9). Turnhout heeft als enige een lagere netto-groei bij de vennootschappen dan de natuurlijke personen (respectievelijk 3,8 en 4,4). De hoogste netto-groei bij de vennootschappen in 2016 zien we in Brugge (6,9), Leuven en Oostende (6,3) terwijl Sint-Niklaas en Turnhout het laagst scoren met respectievelijk 3,0 en 3,8.

Over de jaren heen zien we dat de negatieve cijfers uit 2008 en 2010 verdwenen zijn en plaats hebben gemaakt voor sterke positieve cijfers in 2014 en 2016. Deze kentering is vooral zichtbaar bij de natuurlijke personen waarbij de centrumsteden een nulgroei kenden in 2008 en het Vlaamse Gewest zelfs lichtjes negatief was.

Aandachtspunten

Het gaat hier enkel over Btw-plichtige natuurlijke personen en vennootschappen zoals gedefinieerd in de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO). De KBO kent dagelijks aanpassingen, al dan niet teruggaand in de tijd waardoor de afgeleide statistieken ook aan wijzigingen onderworpen zijn.

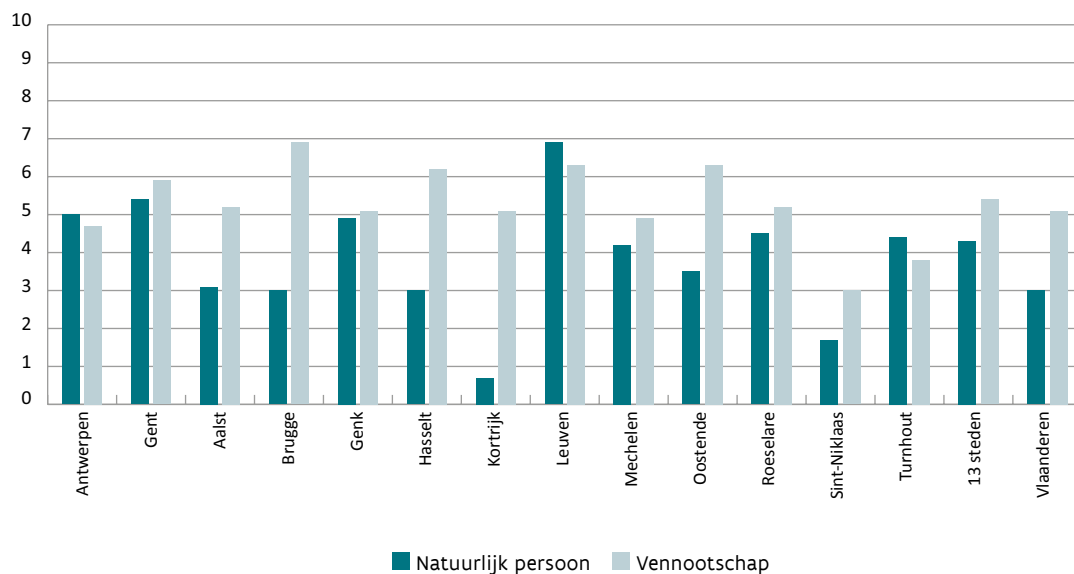
Het gaat in voorkomend geval om de hoofdzetels van ondernemingen. Deze kunnen vestigingen hebben op andere plaatsen. Het datamateriaal laat een exhaustieve analyse op dat niveau vooralsnog niet toe.

Netto-groei van de ondernemingen naar type onderneming, van 2008 tot 2016, in %.

	2008		2010		2012		2014		2016	
	NP	VE	NP	VE	NP	VE	NP	VE	NP	VE
Antwerpen	-0,6	3,5	-0,6	3,2	3,5	2,5	9,5	2,4	5,0	4,7
Gent	0,8	5,0	0,0	3,9	2,3	3,9	10,1	3,1	5,4	5,9
Aalst	-1,1	3,9	-1,4	3,2	-1,3	2,0	6,0	0,7	3,1	5,2
Brugge	-0,3	4,0	0,8	3,6	0,2	1,7	6,4	2,5	3,0	6,9
Genk	-0,3	7,6	0,6	5,3	0,0	2,7	6,2	2,1	4,9	5,1
Hasselt	-0,2	4,8	1,5	6,3	2,6	3,7	6,3	2,9	3,0	6,2
Kortrijk	1,6	3,0	-0,7	3,5	0,3	2,1	8,2	1,5	0,7	5,1
Leuven	1,6	5,9	2,6	4,4	3,1	4,5	10,9	3,2	6,9	6,3
Mechelen	-1,9	3,3	2,2	2,6	-0,5	3,7	7,7	1,9	4,2	4,9
Oostende	0,1	4,3	-0,4	4,4	2,1	3,6	2,7	1,5	3,5	6,3
Roeselare	-0,1	4,3	-1,1	1,7	-2,0	0,4	4,0	1,7	4,5	5,2
Sint-Niklaas	-1,4	6,7	-0,6	5,7	-0,5	2,8	3,7	0,6	1,7	3,0
Turnhout	0,4	3,1	1,2	2,2	0,3	0,8	5,0	0,4	4,4	3,8
Totaal 13 steden	0,0	4,2	0,1	3,6	1,5	2,8	7,9	2,3	4,3	5,4
Vlaams Gewest	-0,1	4,7	-0,1	4,1	0,4	3,1	4,4	1,2	3,0	5,1

NP=natuurlijk persoon. VE=vennootschap. Bron: Kruispuntbank Ondernemingen, verwerking Statbel en Statistiek Vlaanderen.

Netto-groei van ondernemingen naar type onderneming, in 2016, in %.

Bron: Kruispuntbank Ondernemingen, bewerking Statbel en Statistiek Vlaanderen.

OVERLEVINGSGRAAD VAN ONDERNEMINGEN

Definitie

Het gaat om het aandeel startende ondernemingen dat na 5 jaar nog actief is. Concreet staat in de teller het aandeel van de ondernemingen dat in T-5 opgericht is en na 1825 dagen nog steeds actief is en in de noemer alle in T-5 opgerichte ondernemingen.

Ondernemingen omvatten alle BTW-plichtige natuurlijke personen en BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming. Het gaat hier bovendien om ondernemingen met hun hoofzetel gevestigd in de centrumsteden. Dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat ze ook daar hun activiteit uitoefenen.

Toelichting

Een breed en bloeiend ondernemingsweefsel houdt ook verband met ondernemingen die kunnen stand houden na hun opstart. De overlevingsgraad van ondernemingen is met andere woorden een indicator die de economische dynamiek beschrijft. Deze indicator is dan ook verwant met intentie 1.1 'Vraag en aanbod afstemmen' en intentie 1.4 'Veerkracht'.

De overlevingsgraad van ondernemingen wordt best samen gelezen met volgende indicatoren: [Netto-groei van ondernemingen](#), [Economische specialisatie](#), [Bruto toegevoegde waarde per inwoner](#) en [Jobratio](#).

De overlevingsgraad op vijf jaar bedroeg in 2015 gemiddeld 62,2% in de 13 steden. Roeselare en Hasselt presteren het best met overlevingsgraden van 68,3% en 67,7%. De laagste waarden treffen we aan in Turnhout

(56%) en Oostende (56%). De indicator noteert hoger in het Vlaamse Gewest (66%) dan in de 13 steden.

In 2013 lag de gemiddelde overlevingsgraad in de 13 steden het hoogst (63,9%). Het verschil met het Vlaamse Gewest was iets geringer (2,7%). Nadien was er een afname in 2014. Dit ging hand in hand met de verslechterende economische situatie.

Over deze periode van 3 jaar daalde de overlevingsgraad lichtjes in het Vlaams Gewest (-0,6%) maar meer in de 13 steden (-1,7%). De evolutie die de 13 steden afzonderlijk optekenen over deze periode is verschillend. Zo tonen Brugge, Hasselt, Mechelen en Turnhout een daling over de hele periode terwijl Genk en Kortrijk een netto stijging.

Aandachtspunten

Het gaat hier enkel over BTW-plichtige natuurlijke personen en rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming zoals gedefinieerd in de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO). Het KBO kent dagelijkse aanpassingen, al dan niet teruggaand in de tijd waardoor de afgeleide statistieken ook frequent aan wijzigingen onderworpen zijn. Bovendien begint de reeks bij startende ondernemingen in 2008. De overlevingsgraad op 5 jaar is dan pas gekend in 2013 en hierdoor is de tijdreeks nog vrij beperkt.

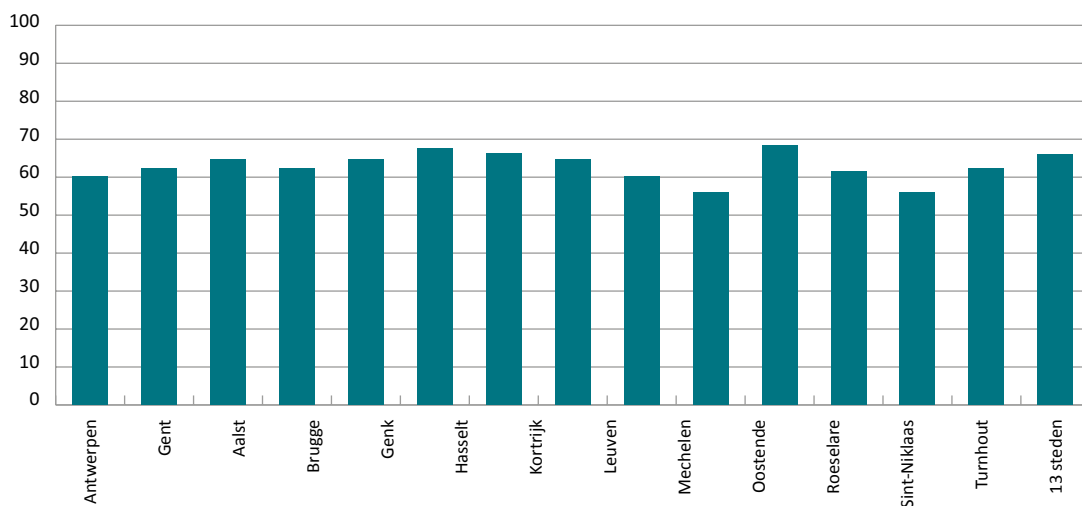
Het gaat in voorkomend geval om de hoofdzetels van ondernemingen. Deze kunnen vestigingen hebben op andere plaatsen. Het datamateriaal laat een exhaustieve analyse op dat niveau vooralsnog niet toe.

Overlevingsgraad van ondernemingen na vijf jaar, van 2013 tot 2015, in %.

	2013	2014	2015
Antwerpen	61,9	58,0	60,2
Gent	62,5	62,1	62,2
Aalst	64,8	66,3	64,8
Brugge	68,4	66,8	62,2
Genk	61,4	57,0	64,8
Hasselt	71,3	70,8	67,7
Kortrijk	64,0	61,9	66,2
Leuven	68,8	63,8	64,7
Mechelen	64,3	62,9	60,3
Oostende	57,6	58,7	56,0
Roeselare	68,1	67,7	68,3
Sint-Niklaas	61,8	59,7	61,4
Turnhout	65,5	58,5	56,0
Totaal 13 steden	63,9	61,7	62,2
Vlaams Gewest	66,6	65,4	66,0

Bron : KBO, berekening Statbel.

Overlevingsgraad van ondernemingen na vijf jaar, in 2015, in %.

Bron: KBO, berekening Statbel.

Definitie

De netto-jobcreatie geeft aan hoeveel (bezoldigde en zelfstandige) jobs er in de stad zijn bijgekomen in een bepaald jaar. Het gaat om de evolutie van de tewerkstelling tussen T-1 en T in verhouding tot de tewerkstelling op T-1 (telkens jaargemiddelde). De jobs kunnen ingevuld worden door personen woonachtig in de stad of daarbuiten. Deze indicator zegt iets over de groei en dynamiek die de stedelijke economie voortbrengt.

De jobs zijn de tijdens de referentieperiode vervulde arbeidsplaatsen bij de in België gevestigde productie-eenheden. Bij de jobs zijn alle uitgeoefende hoofd- en nevenactiviteiten van eenzelfde persoon inbegrepen, evenals de nevenactiviteiten van de personen die geen hoofdactiviteit uitoefenen. De jobs omvatten (jobs voor) loontrekkenden, zelfstandigen en helpers. Bij de raming van het totaal aantal jobs gaat het telkens om het jaargemiddelde van het betreffende jaar. Dit wordt berekend als het gemiddelde van de vier kwartaalgemiddelden, die werden herrekend op basis van gegevens van de laatste dag van het tweede en vierde kwartaal.

Voor meer informatie: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Toelichting

De netto-jobcreatie geeft een invulling aan intentie 1.1 waarbij vraag en aanbod in de economie op elkaar worden afgestemd. Deze indicator zegt iets over de groei en dynamiek die de stedelijke economie voortbrengt.

De netto-jobcreatie staat in verband met de indicatoren [Pendelintensiteit](#), [Jobratio](#) en [Arbeidsproductiviteit](#).

De netto-jobcreatie bedroeg 1,2 per 100 bestaande jobs in 2015 in de 13 steden. Dit is iets hoger dan in het gehele Vlaamse Gewest (+1,1%). Er zijn grote verschillen tussen de steden. Roeselare rapporteert de grootste waarde (4,7%), gevolgd door Mechelen (+2,9%) en Hasselt (+2,4%). In Genk was er daarentegen een verlies van 7,5 arbeidsplaatsen per 100 jobs in 2015. In Oostende en Sint-Niklaas waren er eveneens (lichte) verliezen.

De netto-jobcreatie nam in 2014 en 2015 opnieuw toe na zwakkere resultaten in de periode 2011 tot 2013.

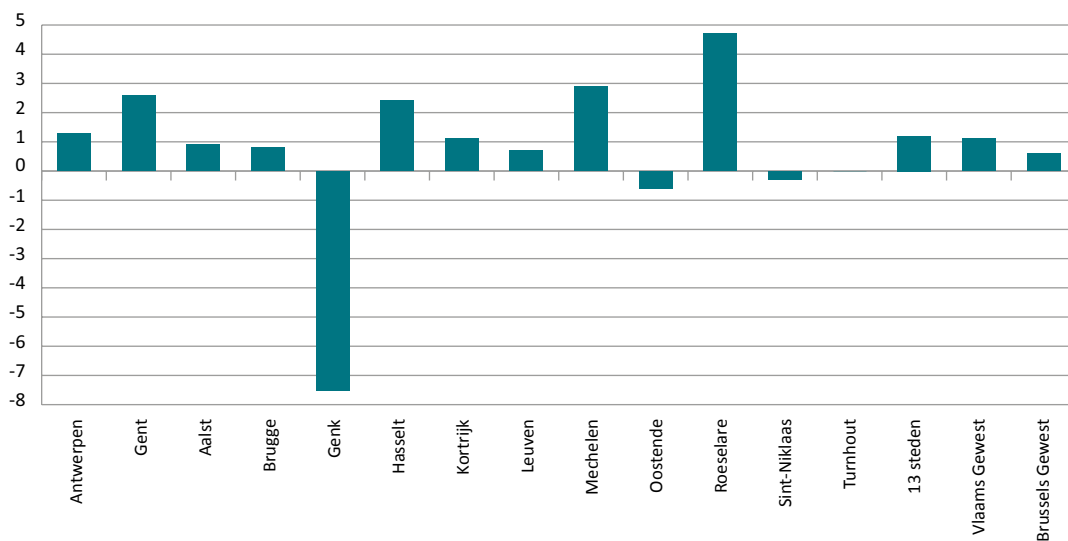
Aandachtspunten

Ook de jobs van werknemers die tijdelijk afwezig waren van het werk, mits er een formele arbeidsverhouding bestond, worden meegeteld (bijvoorbeeld bij ziekte, zwangerschapsverlof of vakantie).

Netto-jobcreatie, van 2009 tot 2015, jaargemiddelde, in % ten opzichte van het voorgaande jaar.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	-0,6	0,3	-0,1	0,0	0,1	0,0	1,3
Gent	0,5	1,7	1,0	0,6	1,8	2,4	2,6
Aalst	-1,5	-1,4	0,6	0,4	1,2	1,3	0,9
Brugge	-0,5	0,5	0,2	0,3	-0,8	0,5	0,8
Genk	-4,1	2,4	1,7	-0,2	-0,4	-0,5	-7,5
Hasselt	0,4	1,8	0,7	0,6	-0,3	1,0	2,4
Kortrijk	-0,9	1,3	0,4	-1,8	-0,3	2,2	1,1
Leuven	1,4	2,6	1,3	2,8	0,7	1,3	0,7
Mechelen	0,5	0,6	-0,2	-0,2	1,1	3,2	2,9
Oostende	-1,8	-0,3	0,5	1,2	0,3	1,2	-0,6
Roeselare	-0,9	1,4	1,1	1,4	-0,1	3,2	4,7
Sint-Niklaas	1,5	0,5	-0,7	-0,5	-0,9	-0,5	-0,3
Turnhout	-1,7	-1,7	1,0	-0,1	0,0	-1,0	0,0
Totaal 13 steden	-0,3	0,9	0,5	0,3	0,4	1,0	1,2
Vlaams Gewest	0,0	0,9	1,0	0,5	0,1	0,7	1,1
Brussels Gewest	0,1	0,9	1,2	-0,1	-0,2	0,2	0,6

Bron: Steunpunt Werk, Vlaamse Arbeidsrekening.

Netto-jobcreatie, in 2015, jaargemiddelde, in % ten opzichte van het voorgaande jaar.

Bron: Steunpunt Werk, Vlaamse Arbeidsrekening.

Definitie

De jobratio geeft het aantal jobs per 100 inwoners op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) weer.

De jobs zijn de tijdens de referentieperiode vervulde arbeidsplaatsen bij de in de gemeente gevestigde productie-eenheden (vestiging). Het totaal aantal jobs wordt gevormd door het totaal aantal loontrekkende jobs, de jobs van zelfstandigen en de jobs van helpers.

De totale bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) omvat de niet-beroepsactieve bevolking en de beroepsbevolking. De niet-beroepsactieve bevolking bestaat uit die personen die niet werken, niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De beroepsbevolking bestaat uit diegenen die aan het werk zijn (werkenden) en zij die beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek naar werk (niet-werkende werkzoekenden).

Voor meer informatie: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Een relatief hoog aanbod van jobs in verhouding tot de bevolking onderstreept dit.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. De stedelijke economie wordt zo ingericht dat jobcreatie zo veel als mogelijk gestimuleerd wordt. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 1.2 waar het belang van een centrumfunctie benadrukt wordt en waarbij jobs en werknemers verbonden worden met elkaar. De indicator wordt best samen gelezen met andere indicatoren zoals onder meer [Netto-jobcreatie](#), [Pendelintensiteit](#), [Netto-groei van ondernemingen](#), ...

Anno 2015 zijn er in het Vlaamse Gewest gemiddeld 75 jobs per 100 inwoners. De jobratio voor het totaal van de 13 steden komt in dat jaar op 104%, wat een stuk hoger is en de centrumfunctie van de steden illustreert. Met 127,8 jobs per 100 inwoners tussen 20 en 64 jaar kent Leuven de hoogste jobratio. Andere steden met

een score hoger dan 100% zijn Gent, Brugge, Hasselt, Kortrijk, Mechelen, Roeselare en Turnhout. De verhouding tussen de jobs en de 20-64-jarige bevolking scoort het laagst in Aalst (76%). Ook Oostende en Sint-Niklaas laten vrij lage jobratio's optekenen hoewel deze toch nog hoger liggen dan het Vlaamse gemiddelde.

De jobratio blijft vrij stabiel voor de totaliteit van de 13 steden in de periode 2006-2015. Het leeuwendeel van de steden kent in 2015 een hogere jobratio dan in 2006. In de overige steden is ofwel een stagnatie (Aalst en Sint-Niklaas) ofwel een daling (Antwerpen, Genk en Turnhout) vast te stellen.

Aandachtspunten

De teller omvat het aantal arbeidsplaatsen in een stad, ongeacht door wie ze ingevuld worden. De noemer omvat de bevolking van 20-64 jaar woonachtig in de stad, ongeacht of en waar ze werkt.

De plaats van de vestiging, die bepaalt waar de job wordt geteld, is de gemeente (van de vestigingseenheid) waar de werknemer is tewerkgesteld. Jobs van werknemers zonder vaste plaats van tewerkstelling, van werknemers werkend bij de klant, van gedetacheerde werknemers en van thuiswerkers worden toegewezen aan de vestigingseenheid van de eigen onderneming waarvan zij administratief afhangen.

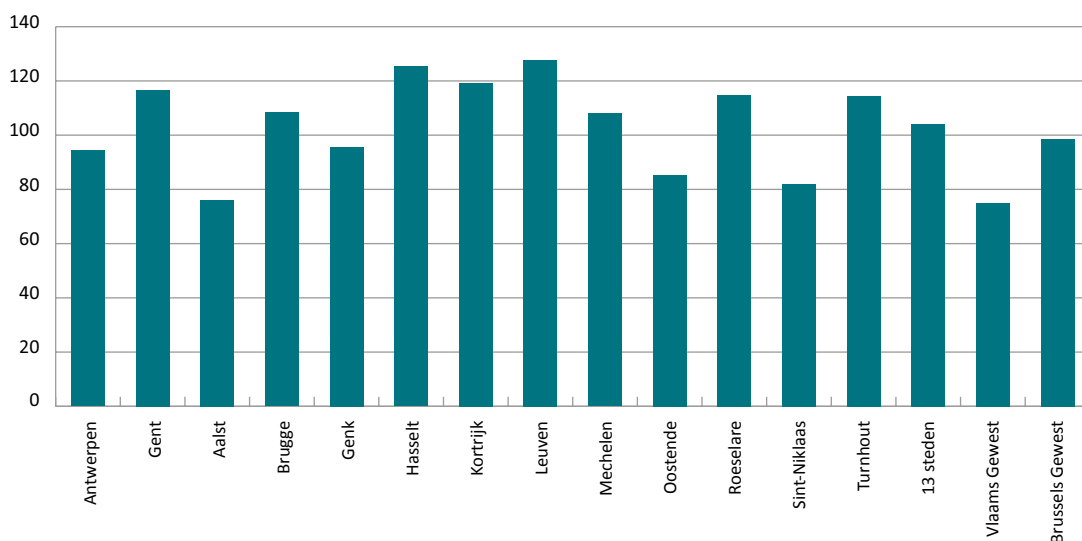
Voor werknemers van buitenlandse ondernemingen zonder vestiging in België en personeel van huishoudens (waar de woonplaats van de werkgever als plaats van tewerkstelling wordt beschouwd) moet vanaf 2014 een beperkte aanduiding van de plaats van tewerkstelling opgegeven worden. Hierdoor kunnen de jobs van werknemers van ondernemingen die hoofdzakelijk in het Vlaamse, Waalse of Brusselse Hoofdstedelijk Gewest actief zijn, niet aan één specifieke werkgemeente, -RESOC of -provincie worden toegewezen. Vandaar dat vanaf 2014 voor een aantal jobs deze lagere geografische niveaus niet gekend zijn.

Voor de bevolking op arbeidsleeftijd wordt hier de totale bevolking tussen 20 en 64 jaar genomen. Dit in overeenstemming met de Europese context waar deze leeftijdsafbakening sinds enige jaren gehanteerd wordt.

Jobratio (20-64 jaar), van 2006 tot 2015, jaargemiddelde, in %.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	102,0	101,7	101,5	99,7	98,3	96,1	94,7	94,1	93,7	94,4
Gent	111,3	112,2	113,0	112,0	112,0	112,1	112,5	113,7	115,3	116,7
Aalst	75,7	76,8	78,3	76,5	74,6	74,4	74,3	74,8	75,5	76,0
Brugge	102,3	104,2	106,2	106,2	107,0	107,5	107,7	107,0	107,7	108,4
Genk	101,4	104,7	105,8	101,1	103,0	104,2	103,9	103,5	103,1	95,7
Hasselt	118,6	119,8	121,4	120,6	121,7	121,6	121,4	120,5	122,0	125,3
Kortrijk	115,1	115,9	117,5	115,7	117,1	117,7	115,6	115,6	118,3	119,3
Leuven	121,5	122,2	121,9	121,5	122,8	122,8	125,8	126,4	127,7	127,8
Mechelen	100,4	103,3	105,1	104,7	104,1	103,0	102,5	103,2	105,7	108,0
Oostende	82,6	84,2	85,0	83,6	83,1	83,2	84,3	84,8	85,8	85,4
Roeselare	104,9	106,8	109,8	108,3	108,7	108,5	108,8	108,0	110,6	114,7
Sint-Niklaas	81,8	83,4	84,2	85,2	85,3	84,5	84,0	83,1	82,5	81,9
Turnhout	123,7	123,4	123,0	120,3	117,3	117,6	117,0	116,4	114,9	114,4
Totaal 13 steden	103,6	104,5	105,3	104,0	103,7	103,1	102,8	102,7	103,4	104,0
Vlaams Gewest	71,8	72,8	73,9	73,4	73,6	73,9	74,0	73,9	74,3	75,0
Brussels Gewest	109,2	108,8	108,0	105,7	103,9	102,7	101,0	99,8	99,2	98,7

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, RSZ, RSZPPO, RSVZ, RVA, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken (bewerking Steunpunt Werk).

Jobratio (20-64 jaar), in 2015, jaargemiddelde, in %.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, RSZ, RSZPPO, RSVZ, RVA, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken (bewerking Steunpunt Werk).

Definitie

De verhouding van de bezoldigde werkgelegenheid in de 10 belangrijkste economische bedrijfstakken in de stad tegenover de totale bezoldigde werkgelegenheid in de stad. Als dusdanig is dat ook een maat voor de concentratie van activiteiten. De berekening wordt gemaakt voor alle bedrijfstakken en voor alle bedrijfstakken zonder de quartaire sector. Dit omdat de quartaire bedrijfstakken veelal grote werkverschaffers zijn en vrijwel steeds in de top 10 van de belangrijkste bedrijfstakken voorkomen.

De berekeningen gebeurden op het niveau van de NACE 2-digit bedrijfstakken. In totaal zijn er 88 bedrijfstakken volgens NACE rev.2 bedrijfstakindeling. De quartaire sector bestaat uit de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg, maatschappelijke diensten, sport en cultuur (NACE rev.2 84-94).

Voor meer informatie: <https://www.rsz.fgov.be/nl/statistieken>

Toelichting

De economische specialisatie is een indicator die thuishoort onder intentie 1.1: vraag en aanbod in de economie op elkaar afstemmen. Enerzijds kan specialisatie in belangrijke sectoren een hefboom zijn voor vernieuwing van het stedelijk weefsel. Anderzijds kan een grotere diversificatie een troef zijn mocht één bepaalde bedrijfstak getroffen worden door een economische crisis.

De economische specialisatie leest men best samen met de [Netto-jobcreatie](#).

Voor alle bedrijfstakken geldt dat eind 2015 de 10 belangrijkste bedrijfstakken goed waren voor 63,4% van de bezoldigde tewerkstelling in de 13 steden. Daarmee is het economisch weefsel geconcentreerder

in de steden dan in het gehele Vlaamse Gewest (57,1%). De hoogste concentratiegraad vinden we terug in Brugge en Sint-Niklaas (respectievelijk 70,4% en 69,5%). Mechelen is dan weer de stad met de geringste concentratiegraad (55,0%). De concentratiegraad nam lichtjes toe doorheen de tijd. Dit was in de meeste steden zo, behalve in Genk en Leuven.

Ook voor alle bedrijfstakken zonder de quartaire sector was op 31 december 2015 de economische specialisatie gelijk aan 63,4%. Ook hier ligt dat percentage hoger dan in het Vlaamse Gewest. Aalst en Genk scoren hier het hoogst (respectievelijk 68,2% en 68,1%). Mechelen vertoont ook hier de laagste concentratiegraad (58,8%), na Gent (59,4%). Ook volgens deze maatstaf neemt de indicator lichtjes toe doorheen de tijd.

De impact van de quartaire sector blijkt neutraal voor de berekening van de concentratiegraad voor de 13 steden samen. Het economisch weefsel is iets sterker geconcentreerd in het geval van alle bedrijfstakken in steden met een belangrijke aanwezigheid van onderwijsinstellingen zoals Gent, Leuven, Brugge, dan in de berekening zonder de quartaire sector.

Aandachtspunten

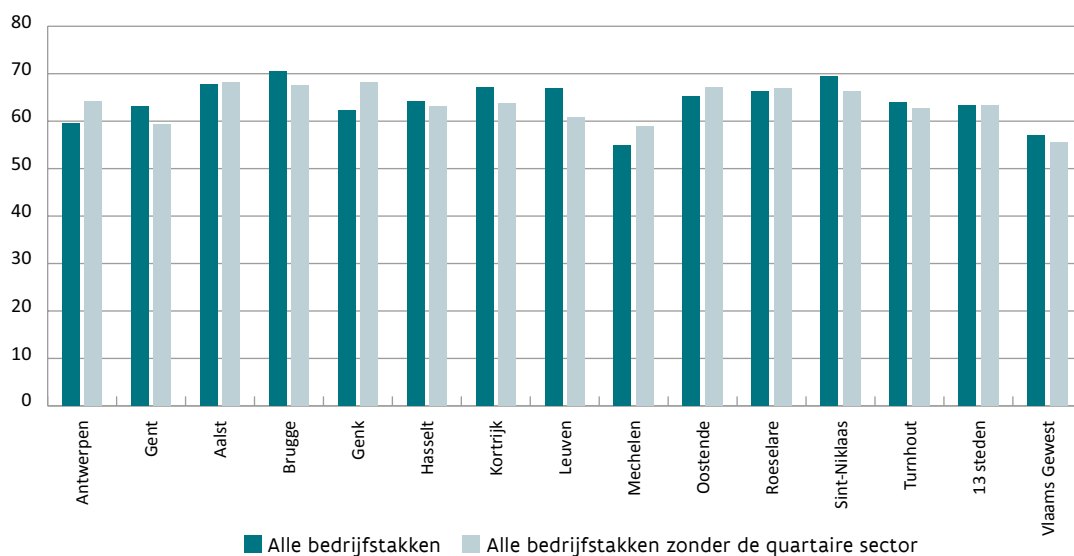
Deze indicator heeft enkel betrekking op de bezoldigde werkgelegenheid (dat wil dus zeggen niet op de zelfstandigen). Bij de interpretatie ervan moet ook rekening worden gehouden met het feit dat deze indicator uitgedrukt is in jobs, en niet in toegevoegde waarde. Sterk kapitaalintensieve sectoren met een relatief grotere productiviteit zouden een hogere score behalen mocht deze indicator uitgedrukt zijn in toegevoegde waarde. Dergelijke data zijn echter niet beschikbaar voor de NACE bedrijfstakken op gemeentelijk niveau.

Economische specialisatie, op 31 december 2007, 2011 en 2015, in %.

	Alle bedrijfstakken			Alle bedrijfstakken met uitzondering van de quartaire sector		
	2007	2011	2015	2007	2011	2015
Antwerpen	56,8	57,7	59,6	58,9	61,1	64,2
Gent	61,9	61,4	63,2	55,7	56,2	59,4
Aalst	67,1	67,5	67,8	65,4	65,4	68,2
Brugge	69,3	70,6	70,4	63,5	65,7	67,6
Genk	69,0	66,7	62,3	74,5	74,2	68,1
Hasselt	64,4	63,7	64,2	61,6	62,1	63,2
Kortrijk	65,8	64,9	67,1	60,2	60,3	63,7
Leuven	71,0	67,2	66,9	63,9	58,8	60,7
Mechelen	56,6	55,9	55,0	62,1	59,9	58,8
Oostende	66,0	65,0	65,3	68,4	66,6	67,1
Roeselare	61,5	61,7	66,2	60,5	59,4	66,9
Sint-Niklaas	68,3	69,5	69,5	68,1	68,7	66,2
Turnhout	65,5	64,6	64,0	66,7	64,5	62,7
Totaal 13 steden	62,7	62,5	63,4	61,3	61,6	63,4
Vlaams Gewest	55,1	55,8	57,1	52,4	53,9	55,5

Bron: RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Economische specialisatie, op 31 december 2015, in %.

Bron: RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

ECONOMISCH VERNIEUWINGSPOTENTIEEL

Definitie

Het gaat om het aandeel van bedrijfstakken met economisch vernieuwingspotentieel ('starting fields') in de totale bezoldigde tewerkstelling volgens de RSZ.

'Starting fields' zijn vrij breed gedefinieerde gebieden uit wetenschap, technologie en innovatie waar multidisciplinaire combinaties toepasbaar zijn en waar trends te bespeuren vallen die te maken hebben met verschillende maatschappelijke uitdagingen.

Het Steunpunt Ondernemen en Regionale Economie heeft dit vertaald naar bedrijfstakken (sleutelsectoren)¹, waarbij wordt opgemerkt dat een eenduidige definitie niet eenvoudig is. Het gaat onder meer om farmacie, transportmiddelen, de nutsindustrie, de afvalsector, zakelijke en audiovisuele diensten. De volgende NACE rev.2-codes zijn betrokken: 10-11, 21, 26, 29, 30, 33, 35, 36, 38, 39, 50, 51, 58, 59, 60-64 en 69-73.

Voor meer informatie: <https://www.rsz.fgov.be/nl/statistieken>

Toelichting

Het economisch vernieuwingspotentieel geeft een invulling aan intentie 1.1, met name het afstemmen van vraag en aanbod in de economie.

Het economisch vernieuwingspotentieel draagt bij tot de **Bruto toegevoegde waarde per inwoner** en de **Arbeidsproductiviteit**.

Het aandeel sectoren met economisch vernieuwingspotentieel was 14,4% op 31 december 2015 in de 13 steden samen. Dat is ongeveer even hoog als in heel het Vlaamse Gewest. Er zijn opvallende verschillen tussen de steden. Mechelen scoort opvallend hoog (25,5%). Dat komt door de relatief sterke vertegenwoordiging van de telecommunicatie en de reparatie van machines en apparaten. Dat is in mindere mate ook het geval voor Leuven en Gent die onder de drempel van 20% vallen (vooral door onderzoek en ontwikkeling, voeding en drank en in het geval van Gent de transportmiddelen). De laagste scores vinden we terug in Genk, Sint-Niklaas en Oostende. Het aandeel van de bezoldigde tewerkstelling in sectoren met een economisch vernieuwingspotentieel daalt lichtjes over de jaren heen (15,5% op 31 december 2009). De daling in Genk tussen 2014 en 2015 is opvallend. Dit is te wijten aan een krimp van de bezoldigde tewerkstelling in de transportmiddelen.

Aandachtspunten

Het betreft een selectie van bedrijfstakken waar trends te bespeuren vallen die te maken hebben met verschillende maatschappelijke uitdagingen. Dat is niet eenduidig, en wil niet zonder meer zeggen dat elk bedrijf buiten die omschrijving daar niet bij hoort. Het is een statistische, bedrijfstakmatige afbakening.

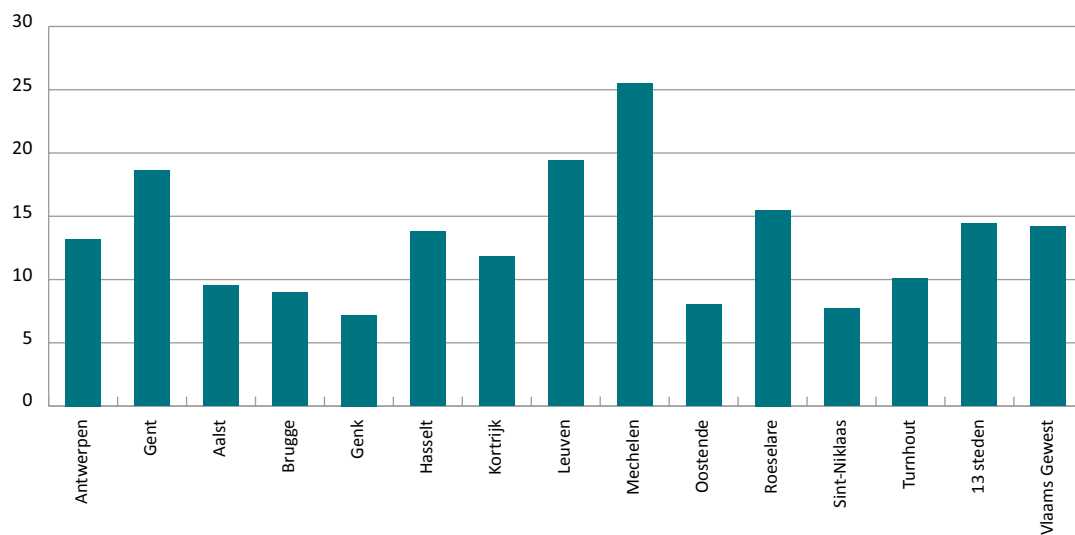
¹ Baert, L., Konings, J., Lecocq, C. & Reynaerts, J. (2013). VRWI Toekomstverkenningen 2025. Beleidsrapport STORE-B-12-013, Leuven.

Aandeel bezoldigde tewerkstelling in sectoren met economisch vernieuwingspotentieel, van 31 december 2009 tot 31 december 2015, in %.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	14,9	14,1	13,8	14,2	13,9	13,2	13,2
Gent	18,3	18,2	18,0	18,2	18,0	18,2	18,6
Aalst	10,6	11,2	11,4	11,2	10,5	9,6	9,5
Brugge	10,4	9,7	9,5	9,6	9,7	9,1	9,0
Genk	22,4	21,1	20,8	21,3	19,7	18,1	7,2
Hasselt	13,8	13,9	13,6	12,9	13,4	13,4	13,8
Kortrijk	12,0	11,7	12,2	12,4	11,9	11,6	11,8
Leuven	19,8	19,2	19,3	19,2	19,8	19,2	19,4
Mechelen	25,6	23,7	23,3	23,4	24,7	24,5	25,5
Oostende	8,1	8,4	8,1	7,8	8,1	8,5	8,0
Roeselare	16,8	16,5	16,6	16,8	16,2	15,2	15,5
Sint-Niklaas	6,7	6,9	6,8	7,4	7,8	7,7	7,7
Turnhout	10,7	10,8	10,3	10,7	10,0	10,1	10,1
Totaal 13 steden	15,5	15,0	14,9	15,0	15,0	14,6	14,4
Vlaams Gewest	14,5	14,2	14,2	14,4	14,4	14,3	14,2

Bron: RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

Aandeel bezoldigde tewerkstelling in sectoren met economisch vernieuwingspotentieel op 31 december 2015, in %.

Bron: RSZ, verwerking Statistiek Vlaanderen.

PENDELINTENSITEIT

Definitie

Er is een onderscheid tussen de in- en uitgaande pendelintensiteit.

De ingaande pendelratio of –intensiteit is het aandeel van de (bezoldigde) pendelaars wonend buiten de stad en werkend in de stad in verhouding tot het aantal bezoldigde werknemers werkend in de stad.

De uitgaande pendelratio of –intensiteit is het aandeel van de (bezoldigde) pendelaars wonend in de stad en werkend buiten de stad in verhouding tot het aantal bezoldigde werknemers wonend in de stad.

De inkomende pendel is een afgeleide component van de loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid. De binnenlandse werkgelegenheid zoals in deze component uitgewerkt omvat het aantal voltijdsequivalente loontrekkende jobs (VTE) of het aantal effectief gepresteerde arbeidsuren van alle loontrekkenden vanaf 15 jaar die een hoofdjob hebben in Vlaanderen. Centraal staat hierbij dus de telling van het aantal VTE of gepresteerde arbeidsuren volgens werkplaats.

Binnen de categorie van loontrekkenden wordt de groep van uitgaande pendelaars onderscheiden: zij die wonen in Vlaanderen maar werken in een buurland, een ander gewest, een andere gemeente. De data zijn uitgedrukt in jaargemiddelden.

Voor meer informatie: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Toelichting

De indicatoren rond in- en uitgaande pendel geven een indicatie van de centrumfunctie van de stad. Deze ratio's geven dan ook een invulling aan intentie 1.2 van

de visietekst, namelijk het maximaal uitbouwen van de centrumfunctie. Pendelbewegingen illustreren immers in welke mate een stad aantrekkelijk is om te werken (ingående pendel) of om te wonen (uitgaande pendel).

De pendelratio's dienen samen bekeken te worden met indicatoren [Bruto toegevoegde waarde per inwoner](#), [Arbeidsproductiviteit](#) en met het [Economisch vernieuwingspotentieel](#).

De inkomende pendelratio is anno 2015 het hoogst in Mechelen (76,2%), dat centraal ligt in Vlaanderen. Ook Leuven, Turnhout, Hasselt en Kortrijk scoren hoog. De inkomende pendelratio is daarentegen het laagst in Oostende (57,9%), Brugge (58,1%) en Antwerpen (58,7%). De inkomende pendelratio nam in de meeste steden toe tussen 2008 en 2011, maar daalde nadien opnieuw lichtjes tegen 2015.

De uitgaande pendelratio ligt op een lager niveau. Mechelen noteert ook hier de hoogste waarde (64,9%). Opvallend is de hoge score van Aalst (64,6%), dat als enigste stad meer pendelaars uitstuurt dan het ontvangt. De ligging nabij de Brusselse tewerkstellingspool kan dit verklaren. De drie grootste Vlaamse steden noteren de laagste waarden; het zijn immers op zich reeds belangrijke tewerkstellingspolen voor de eigen bevolking. Er is globaal een toename van de uitgaande pendelratio tussen 2008 en 2011, waarna deze opnieuw daalde tegen 2015.

Aandachtspunten

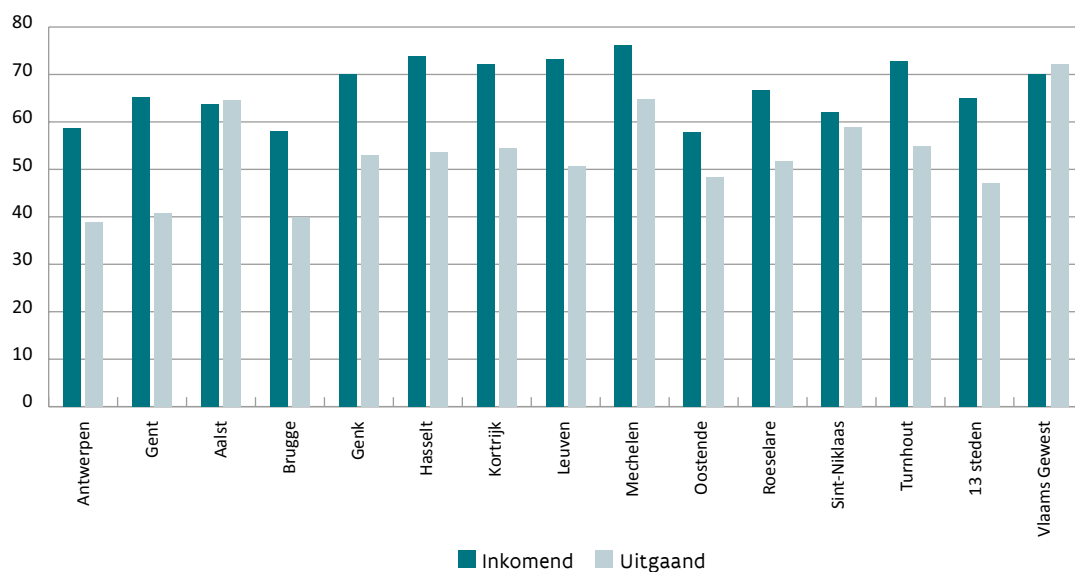
Aangezien voor zelfstandigen de werkplaats wordt gelijkgesteld met de woonplaats worden voor de pendelstatistieken enkel de loontrekkenden weerhouden.

Pendelratio's inkomende en uitgaande pendel, in 2008, 2011 en 2015, jaargemiddelde, in %.

	2008		2011		2015	
	Inkomend	Uitgaand	Inkomend	Uitgaand	Inkomend	Uitgaand
Antwerpen	61,3	39,8	61,3	41,7	58,7	38,9
Gent	65,4	44,2	66,0	44,3	65,2	40,7
Aalst	64,2	64,1	63,3	65,2	63,7	64,6
Brugge	58,7	42,2	59,1	41,5	58,1	39,9
Genk	70,3	49,5	71,1	51,0	70,1	53,0
Hasselt	73,3	55,2	73,8	55,2	73,8	53,6
Kortrijk	72,7	56,0	72,8	56,1	72,2	54,5
Leuven	74,1	55,7	74,5	54,1	73,2	50,6
Mechelen	75,3	65,1	75,9	66,3	76,2	64,9
Oostende	57,2	46,8	57,6	49,4	57,9	48,3
Roeselare	64,4	50,0	65,4	52,4	66,8	51,7
Sint-Niklaas	62,0	57,9	63,6	59,2	62,1	59,0
Turnhout	73,2	53,5	73,6	56,0	72,8	54,9
Totaal 13 steden	65,7	48,4	66,1	49,3	65,0	47,2
Vlaams Gewest	69,6	71,9	70,2	72,5	70,1	72,1

Bron: Steunpunt Werk, Vlaamse Arbeidsrekening.

Pendelratio's inkomende en uitgaande pendel, in 2015, jaargemiddelde, in %.

Bron: Steunpunt Werk, Vlaamse Arbeidsrekening.

WERKZAAMHEIDSGRAAD

Definitie

Aandeel (%) werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar).

De werkenden bestaan uit alle personen van 20 tot 64 jaar die in de referentieperiode betaalde arbeid verricht hebben.

De totale bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) omvat de niet-beroepsactieve bevolking en de beroepsbevolking. De niet-beroepsactieve bevolking bestaat uit die personen die niet werken, niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De beroepsbevolking bestaat uit diegenen die aan het werk zijn (werkenden) en zij die beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek naar werk (niet-werkende werkzoekenden).

Voor meer informatie: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. De indicator geeft aan in welke mate de inwoners (20-64 jaar) van een stad effectief aan het werk zijn. Vanuit een arbeidsmarktperspectief wordt een hoge werkzaamheidsgraad als gunstig beschouwd.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. De indicator wordt best samen gelezen met andere indicatoren zoals [Jobratio](#), [Netto-jobcreatie](#), [Pendelintensiteit](#), [Leeftijdskloof in de werkzaamheid](#), [Werkzaamheid naar herkomst](#), [Deeltijds werken](#), ...

Anno 2016 zijn er in het Vlaamse Gewest 72,6 op de 100 van de 20-64-jarigen aan de slag. In de 13 steden zijn er verhoudingsgewijs 4,8 procentpunten minder inwoners werkzaam dan gemiddeld over heel het Vlaamse Gewest. Van alle centrumsteden telt Roeselare het grootste aandeel inwoners van 20-64 jaar dat aan het werk is (75,7%). Daarna volgen Brugge (74,1%), Aalst (72,5%) en Kortrijk (72,7%).

Ook in 2016 is de werkzaamheidsgraad van de mannen hoger dan deze van de vrouwen. Dit is het geval in elk van de 13 groot- en centrumsteden. Het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van mannen en vrouwen is het grootst in Antwerpen (10,1 procentpunten) en het kleinst in Leuven (3,5 procentpunten).

De globale werkzaamheidsgraad nam toe tussen 2006 en 2008. Dit viel in nagenoeg alle steden waar te nemen. Maar in het crisisjaar 2009 hebben alle steden de werkzaamheidsgraad zien dalen in vergelijking met 2008. Nog voor de kloof met het precrisisniveau uit 2008 gedicht was, viel de groei van de werkzaamheidsgraad in de meeste steden stil om in 2012 opnieuw verder af te brokkelen. In 2014 en 2015 is er in het merendeel van steden een beperkte vooruitgang te noteren op vlak van werkzaamheid. In 2016 neemt de werkzaamheidsgraad in alle steden toe.

Aandachtspunten

Er is geen geregistreerde basisstatistiek over het totaal aantal werkenden op gemeentelijk niveau beschikbaar; het betreft dus steeds een geconstrueerde statistiek op basis van verschillende bronnen. Vanaf het jaar 2003 gebeurt de raming in het kader van de Vlaamse Arbeidsrekening die het Steunpunt Werk ontwikkelt in samenwerking met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

De werkenden worden berekend als de som van de loontrekkenden, de zelfstandigen en de helpers. Op die manier benadert de reeks zo volledig mogelijk de ganse groep werkenden tot op gemeentelijk niveau. Er wordt geen rekening gehouden met terbeschikkinggestelde leerkrachten, zeelieden, huishoudpersoneel, zwartwerk en werknemers bij internationale instellingen.

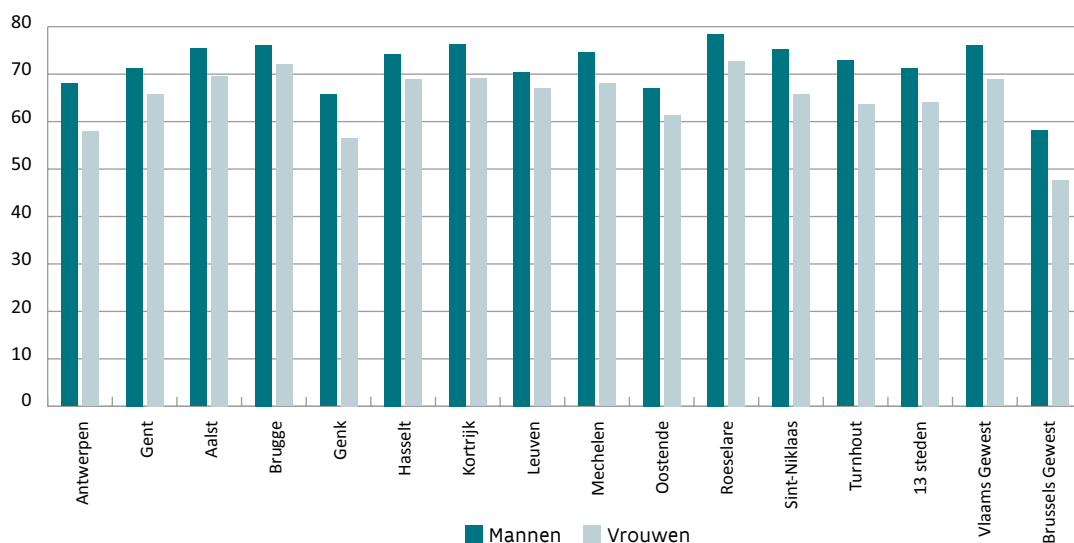
Voor de bevolking op arbeidsleeftijd wordt hier de totale bevolking tussen 20 en 64 jaar genomen. Dit in overeenstemming met de Europese context waar deze leeftijdsafbakening sinds enige jaren gehanteerd wordt.

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), van 2007 tot 2016, jaargemiddelde, in %.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	63,1	63,9	62,8	62,4	62,4	62,1	61,8	61,9	62,4	63,1
Gent	68,0	68,6	67,6	67,0	67,1	67,4	67,2	67,3	67,7	68,6
Aalst	71,8	72,6	72,1	72,1	72,2	72,2	71,7	71,7	72,2	72,5
Brugge	72,5	73,3	73,0	73,2	73,4	73,3	73,0	73,3	73,4	74,1
Genk	61,2	62,1	60,2	60,8	61,6	61,2	60,7	60,9	60,0	61,2
Hasselt	70,7	71,4	70,7	70,3	70,5	70,1	69,9	70,4	70,8	71,6
Kortrijk	71,3	71,8	70,8	70,9	71,8	71,7	71,7	72,1	72,2	72,7
Leuven	69,9	69,6	68,3	67,5	67,1	67,9	68,0	68,5	68,7	68,8
Mechelen	70,0	71,0	70,4	70,0	70,4	70,4	70,2	70,3	70,7	71,3
Oostende	64,4	64,9	63,6	63,8	64,0	63,7	63,5	63,1	63,2	64,3
Roeselare	74,6	75,0	74,8	74,6	74,9	74,8	74,9	75,1	75,4	75,7
Sint-Niklaas	69,5	70,2	69,8	69,6	70,1	69,9	69,7	70,0	70,2	70,5
Turnhout	69,6	69,7	68,8	68,6	69,0	68,5	67,9	67,6	67,9	68,4
Totaal 13 steden	67,5	68,1	67,2	66,9	67,0	66,9	66,7	66,8	67,2	67,8
Vlaams Gewest	71,0	71,8	71,3	71,3	71,6	71,5	71,4	71,6	72,0	72,6
Brussels Gewest	52,8	53,4	52,6	52,0	51,9	51,7	51,5	51,8	52,2	52,8

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEP, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (bewerking Steunpunt Werk).

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), naar geslacht, in 2016, jaargemiddelde, in %.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEP, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (bewerking Steunpunt Werk).

LEEFTIJDskLOOF IN DE WERKZAAMHEID

Definitie

De leeftijds kloof (in procentpunten) op vlak van werkzaamheid wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van de 20-49-jarigen enerzijds en van de 50-64-jarigen anderzijds.

De werkzaamheidsgraad wordt berekend als het aandeel (%) werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd, hier meer bepaald bij de 20-49-jarigen en bij de 50-64-jarigen.

De werkenden bestaan uit alle personen die in de referentieperiode betaalde arbeid verricht hebben. De werkenden worden berekend als de som van de loontrekkenden, de zelfstandigen en de helpers.

De totale bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) omvat de niet-beroepsactieve bevolking en de beroepsbevolking. De niet-beroepsactieve bevolking bestaat uit die personen die niet werken, niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De beroepsbevolking bestaat uit diegenen die aan het werk zijn (werkenden) en zij die beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek naar werk (niet-werkende werkzoekenden).

Voor meer informatie: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. De evenredige arbeidsdeelname van de 50-64-jarigen kan worden gemeten aan de hand van hun werkzaamheidsgraad die wordt vergeleken met de werkzaamheidsgraad van een referentiegroep (hier de 20-49-jarigen). De (leeftijds)kloof in deze werkzaamheid, geeft inzicht in de mate waarin werkende 50-64-jarigen (hetzij als zelfstandige, hetzij als werknemer) aan de slag zijn en er in slagen om in een evenredige vertegenwoordiging actief deel te nemen aan het economische leven.

Hoe kleiner de kloof, hoe kleiner het verschil in arbeidsmarktparticipatie tussen de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen. Een positieve kloof geeft aan dat de werkzaamheidsgraad bij de 20-49-jarigen hoger ligt dan bij de 50-64-jarigen.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. De indicator wordt best samen gelezen met andere indicatoren zoals [Jobratio](#), [Netto-jobcreatie](#), [Pendelintensiteit](#), [Werkzaamheidsgraad](#), [Werkzaamheid naar herkomst](#), [Deeltijds werken](#),

...

Anno 2016 komt het verschil in arbeidsdeelname tussen de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen in het Vlaamse Gewest op 15,4 procentpunten en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest op 5,0 procentpunten. In de totaliteit van de 13 steden bedraagt de leeftijds kloof dan 11,9 procentpunten. In 2016 is het verschil in arbeidsdeelname tussen de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen het grootst in Roeselare, Oostende en Genk. De kleinste leeftijds kloof op vlak van werkzaamheid wordt opgetekend in Leuven (2,6 procentpunten).

In elk van de 13 steden is de werkzaamheids kloof tussen de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen bij de vrouwen steeds groter dan bij de mannen in 2016. De breedste kloof tussen de 20-49-jarige en 50-64-jarige vrouwen gaapt er in Oostende (20,4 procentpunten); het kleinste verschil wordt opgetekend in Leuven (4,1 procentpunten). Bij de mannen wordt de grootste afstand in werkzaamheid genoteerd in Genk (17,6 procentpunten) en de kleinste in Leuven (0,9 procentpunten).

Tussen 2006 en 2016 is de werkzaamheidsgraad bij de 20-49-jarigen in alle steden gedaald. Bij de 50-64-jarigen gebeurde net het omgekeerde; hun werkzaamheid groeide overal in de betrokken periode. Het gevolg is dat de werkzaamheids kloof tussen beide leeftijdsgroepen in alle groot- en centrumsteden gekrompen is. In 2006 kwam de leeftijds kloof in het totaal van de 13 steden op 24,7 procentpunten; in 2016 bedraagt het verschil nog 11,9 procentpunten.

Aandachtspunten

Er is geen geregistreerde basisstatistiek over het totaal aantal werkenden op gemeentelijk niveau beschikbaar; het betreft dus steeds een geconstrueerde statistiek op basis van verschillende bronnen. Vanaf het jaar 2003 gebeurt de raming in het kader van de Vlaamse Arbeidsrekening die het Steunpunt Werk ontwikkelt in samenwerking met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

De werkenden worden berekend als de som van de loontrekkenden, de zelfstandigen en de helpers. Op die manier benadert de reeks zo volledig mogelijk de ganse groep werkenden tot op gemeentelijk niveau. Er wordt geen rekening gehouden met terbeschikkinggestelde leerkrachten, zeelieden, huishoudpersoneel, zwartwerk en werknemers bij internationale instellingen.

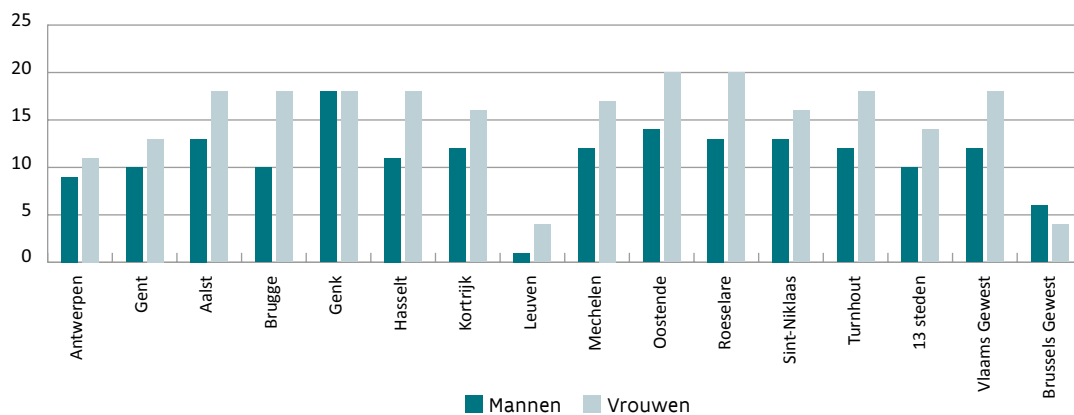
Voor de bevolking op arbeidsleeftijd wordt hier de totale bevolking tussen 20 en 64 jaar genomen. Dit in overeenstemming met de Europese context waar deze leeftijdsafbakening sinds enige jaren gehanteerd wordt.

Leeftijdskloof tussen 20-49-jarigen en 50-64-jarigen in de werkzaamheid, in 2006 en 2016, in procentpunten.

	2006			2016		
	Werkzaamheidsgraad 20-49 jaar, in %	Werkzaamheidsgraad 50-64 jaar, in %	Werkzaamheidskloof, in procentpunten	Werkzaamheidsgraad 20-49 jaar, in %	Werkzaamheidsgraad 50-64 jaar, in %	Werkzaamheidskloof, in procentpunten
Antwerpen	68,6	46,6	22,0	65,9	56,0	9,9
Gent	73,6	50,7	22,8	71,8	59,9	11,9
Aalst	80,7	50,6	30,1	78,0	62,5	15,5
Brugge	80,6	53,8	26,8	79,2	65,2	14,0
Genk	68,2	37,8	30,4	67,5	49,7	17,8
Hasselt	78,1	52,5	25,5	76,8	62,3	14,5
Kortrijk	79,1	52,1	27,0	77,5	63,8	13,8
Leuven	73,5	57,5	16,1	69,4	66,9	2,6
Mechelen	76,5	50,9	25,6	75,8	61,6	14,2
Oostende	74,4	45,7	28,7	71,2	53,8	17,4
Roeselare	83,5	51,7	31,8	81,2	64,8	16,4
Sint-Niklaas	78,3	48,9	29,4	75,3	60,9	14,5
Turnhout	77,7	46,7	31,0	73,6	58,6	15,0
Totaal 13 steden	74,0	49,3	24,7	71,5	59,6	11,9
Vlaams Gewest	79,3	50,0	29,3	78,1	62,6	15,4
Brussels Gewest	55,1	45,0	10,1	54,1	49,1	5,0

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEP, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (bewerking Steunpunt Werk).

Leeftijdskloof tussen 20-49-jarigen en 50-64-jarigen in de werkzaamheid, naar geslacht, in 2016, in procentpunten.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEP, FOD Economie - Bevolkingsstatistieken, DWH AM&SB bij de KSZ (bewerking Steunpunt Werk).

WERKZAAMHEID NAAR HERKOMST

Definitie

De werkzaamheidsgraad wordt berekend als het aandeel (%) werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (20 tot 64 jaar) per herkomstgroep, op 1 januari van het jaar. De herkomstkloof in de werkzaamheid is het verschil in procentpunten tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en personen van niet-EU-herkomst.

Werkenden zijn hier de personen die als werkend worden beschouwd in de nomenclatuur van de socio-economische positie van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (DWH AM&SB KSZ). Het gaat om personen die werken in loondienst (zowel in de privésector als in de overheidssector), personen die tewerkgesteld zijn als zelfstandige, personen die tewerkgesteld zijn als helper bij een zelfstandige en personen die tegelijk werken in loondienst en als zelfstandige of helper bij een zelfstandige.

Om de herkomst van een persoon te bepalen worden 4 criteria in rekening gebracht: de huidige nationaliteit van de persoon, de eerste in het Rijksregister gekende nationaliteit van de persoon, de eerste nationaliteit van de vader en de eerste nationaliteit van de moeder. Is 1 van deze 4 criteria een niet-Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als een persoon van buitenlandse herkomst. Om de personen van buitenlandse herkomst op te delen in verschillende herkomstgroepen wordt eerst gekeken naar de eerste nationaliteit van de vader, daarna naar de eerste nationaliteit van de moeder, de eerste nationaliteit van de persoon en de huidige nationaliteit van de persoon.

Voor meer informatie: <http://www.ksz.fgov.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met werkgelegenheid en waardig werk voor alle inwoners. Deze indicator geeft aan in welke mate de inwoners (20-64 jaar) met een buitenlandse herkomst van een stad effectief aan het werk zijn. Deze indicator is verbonden met intentie 1.1 'Vraag en aanbod afstemmen', intentie 2.1 'Wegwerken van drempels', intentie 2.4 'Maximaal inspelen op diversiteit' en intentie 2.6 'Bestrijden van armoede en uitsluiting'. Niet enkel wordt vanuit een arbeidsmarktperspectief een hoge werkzaamheid van personen met een buitenlandse herkomst als gunstig beschouwd, ook wijst dit op een goede afstemming van de arbeidsmarkt en de samenleving in haar geheel op kansengroepen.

Deze indicator kan samen worden gelezen met andere indicatoren die de arbeidsmarkt in kaart brengen, zoals [Werkzaamheidsgraad](#), [Algemene werkloosheidsgraad](#), [Werkloosheid naar herkomst](#), [Leeftijdskloof in de werkzaamheid](#), [Werkloosheid van laaggeschoolden](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#) en [Werkloosheidsgraad van ouderen](#).

Er bestaat een duidelijk verschil tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en personen van buitenlandse herkomst. In het Vlaamse Gewest is begin 2016 75% van de personen tussen 20 en 64 jaar aan het werk. Bij de personen van EU-herkomst gaat het om 60%, bij de personen van niet-EU-herkomst om 51%.

Een gelijkaardig verschil tussen de herkomstgroepen is terug te vinden in alle 13 centrumsteden. De werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst ligt nagenoeg overal boven de 70%. Enkel in Oostende (66%), Genk (68%) en Turnhout (70%) is dat niet het geval. De werkzaamheidsgraad van personen van niet-EU-herkomst ligt in de meeste steden onder de 50%. Dat is niet het geval in Brugge (59%), Aalst (55%), Mechelen (53%) en Gent (50%). In alle steden ligt de werkzaamheidsgraad van personen van EU-herkomst tussen die van personen van Belgische herkomst en van niet-EU-herkomst in.

De herkomstkloof – het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en niet-EU-herkomst – ligt in 2016 in het Vlaamse Gewest op 24 procentpunten. Gemiddeld genomen is de herkomstkloof in de 13 steden nog iets groter dan in het Vlaamse Gewest in zijn geheel. Deze kloof is het grootst in Leuven en Roeselare (31 ppt.). In Brugge en Oostende is de kloof het kleinst (respectievelijk 15 en 17 ppt.).

De herkomstkloof was in de 13 steden het grootst in 2011 (27 ppt.) en daalde in de jaren daarna weer tot het niveau van 2009. Daarmee volgden de 13 steden dezelfde trend als in het Vlaamse Gewest in zijn geheel.

Aandachtspunten

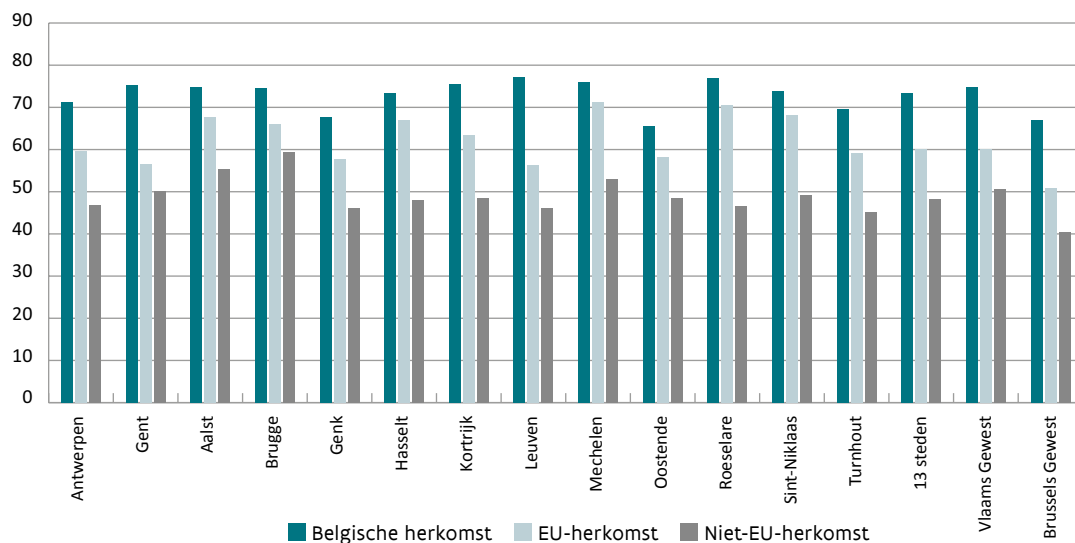
Een aantal groepen die klassiek als werkend worden beschouwd, worden door de KSZ niet als zodanig geregistreerd omdat zij geen band hebben met de Belgische sociale zekerheid. Het gaat onder meer om uitgaande grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die geen bijdragen verschuldigd is aan de Belgische sociale zekerheid, internationale ambtenaren en diplomaten.

Herkomstkloof in de werkzaamheid, van 2009 tot 2016, op 1 januari, in procentpunten.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	23,5	24,6	25,8	25,7	25,9	25,7	24,7	24,5
Gent	25,8	26,6	26,8	25,9	25,4	26,4	25,7	25,1
Aalst	20,0	21,4	22,3	20,7	21,2	21,6	21,1	19,3
Brugge	13,6	13,4	18,3	16,4	18,4	17,7	16,9	15,0
Genk	21,6	23,4	21,6	20,7	21,2	22,3	21,8	21,7
Hasselt	25,2	27,4	26,2	24,4	25,0	24,1	24,9	25,2
Kortrijk	27,1	30,0	30,1	30,5	29,7	28,4	26,5	26,8
Leuven	31,7	33,3	33,5	33,1	32,4	31,0	30,7	31,1
Mechelen	24,6	25,6	25,3	24,6	25,5	25,1	23,8	23,0
Oostende	18,0	19,8	20,5	19,8	19,6	20,2	18,1	17,1
Roeselare	24,8	26,9	33,2	30,8	31,7	31,9	29,8	30,5
Sint-Niklaas	21,7	22,5	24,7	24,1	24,9	24,5	23,1	24,6
Turnhout	21,2	22,1	22,9	21,6	22,3	23,2	22,0	24,6
Totaal 13 steden	24,9	26,1	26,8	26,2	26,4	26,3	25,3	25,1
Vlaams Gewest	23,7	24,7	25,7	25,0	25,2	24,9	24,1	24,2
Brussels Gewest	24,9	25,4	27,0	26,8	26,5	26,5	26,4	26,5

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) naar herkomstgroep, in 2016, op 1 januari, in %.

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

ALGEMENE WERKLOOSHEIDSGRAAD

Definitie

De werkloosheidsgraad (15-64 jaar) wordt berekend als het aandeel niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar) in de beroepsbevolking (15-64 jaar).

De niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

De beroepsbevolking is samengesteld uit werkenden (loontrekkenden, zelfstandigen en helpers) en niet-werkende werkzoekenden.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. De indicator drukt uit welk aandeel van de 15-64-jarige inwoners die zich aanbieden op de arbeidsmarkt werkloos is. Vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt is een lage werkloosheidsgraad gunstig.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaijer van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 2.1 waar het wegwerken van drempels benadrukt wordt. Daarbovenop kan deze indicator ook intentie 2.6, waar het bestrijden van armoede en uitsluiting centraal staat, mee opvolgen. De indicator wordt best samen gelezen met andere indicatoren zoals [Jobratio](#), [Werkzaamheidsgraad](#), [Deeltijds werken](#), [Langdurige werkloosheid](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#), [Werkloosheidsgraad van ouderen](#), ...

In het Vlaamse Gewest is in 2017 7,1% van de 15-64-jarigen die zich aanbieden op de arbeidsmarkt op zoek naar werk. Het gemiddelde voor het geheel van de 13 steden ligt hoger en komt op 11,1%. De hoogste werkloosheidsgraden worden genoteerd in Antwerpen (15%) en Turnhout (12,3%). Enkel Brugge (6,1%) en Roeselare (6,5%) doen het beter dan het Vlaamse gemiddelde.

In alle centrumsteden, op Turnhout na, ligt de mannelijke werkloosheidsgraad hoger dan de vrouwelijke werkloosheidsgraad in 2017. De kloof tussen de werkloosheidsgraad van mannen en vrouwen is het grootst in Mechelen (2,8 procentpunten) en Leuven (2,5 procentpunten) en het kleinst in Aalst, Roeselare en Sint-Niklaas (0,4 procentpunten).

In Vlaanderen is er in 2016 voor het eerst sinds 5 jaar sprake van een aanzienlijke daling van de werkloosheidsgraad ten opzichte van 2015. In een groot deel van de steden is dat eveneens het geval (bijvoorbeeld Genk, Oostende, ...). In steden zoals Aalst, Leuven en Sint-Niklaas blijft de werkloosheidsgraad eerder stabiel of stijgt deze licht. In 2017 neemt de werkloosheidsgraad nog enkel toe in Leuven.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

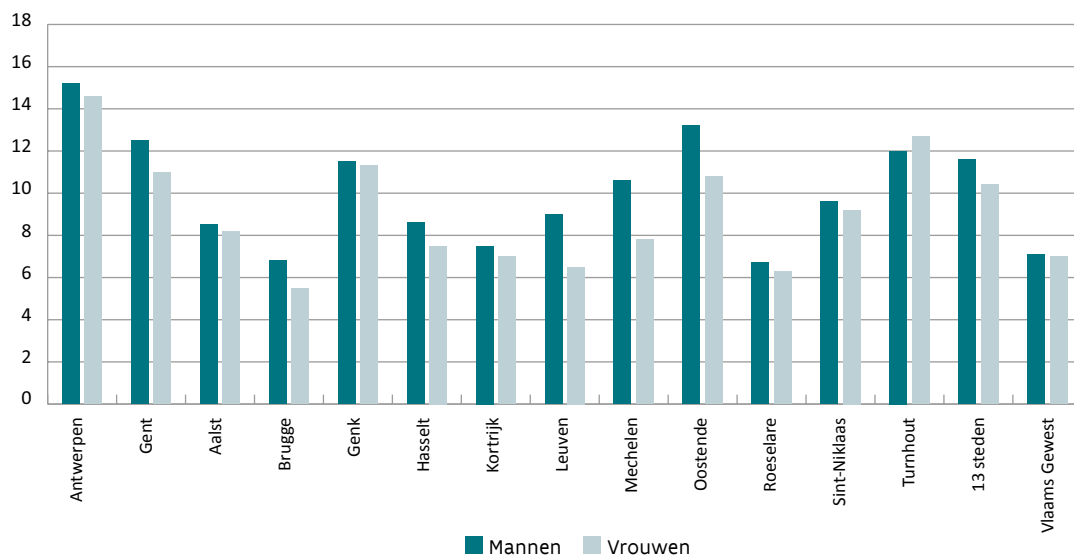
De voorliggende algemene werkloosheidsgraad (15-64 jaar) wijkt licht af van de door de VDAB zelf gepubliceerde werkloosheidsgraad waar de 15-17-jarigen niet meegeteld worden. Bij de leeftijd 15-64 jaar gaat het om een internationale afbakening.

De beroepsbevolkingscijfers zijn afkomstig van het Steunpunt Werk. Om de werkloosheidsgraden te berekenen worden de meest recente beroepsbevolkingscijfers op het moment van de berekening gehanteerd. Voor elk jaar gaat het dus om de beroepsbevolking van 2 jaar eerder. De werkloosheidsgraden worden nadien niet opnieuw herrekend met de beroepsbevolking van het jaar zelf.

Werkloosheidsgraad (15-64 jaar), van 2008 tot 2017, jaargemiddelde, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	11,8	14,4	15,0	14,6	15,3	16,0	16,3	16,2	15,8	15,0
Gent	9,7	11,6	11,6	10,8	11,5	12,5	13,3	13,0	12,5	11,8
Aalst	7,2	8,5	8,5	7,7	7,9	8,5	8,9	9,1	9,1	8,4
Brugge	4,9	5,8	6,1	5,7	6,0	6,6	7,0	6,7	6,4	6,1
Genk	10,0	13,4	12,7	11,4	12,3	13,2	13,1	14,1	12,7	11,4
Hasselt	6,9	8,0	8,0	7,5	7,9	8,6	9,1	9,3	8,9	8,1
Kortrijk	6,5	8,2	8,2	7,4	7,8	8,1	8,1	7,9	7,6	7,2
Leuven	5,9	6,7	6,8	6,7	6,9	7,7	7,6	7,3	7,5	7,8
Mechelen	7,9	9,5	9,6	8,8	9,1	9,5	10,0	10,1	9,7	9,3
Oostende	9,1	11,1	11,6	11,0	11,2	11,7	13,0	12,8	12,2	12,1
Roeselare	4,7	5,9	5,9	5,2	5,9	6,7	7,1	6,9	6,6	6,5
Sint-Niklaas	6,5	8,0	8,1	7,8	8,3	9,3	9,7	9,6	10,0	9,4
Turnhout	9,1	11,0	11,0	10,2	10,8	11,7	13,1	13,3	13,0	12,3
Totaal 13 steden	8,8	10,7	10,9	10,3	10,9	11,6	12,1	12,0	11,6	11,1
Vlaams Gewest	5,9	7,0	7,1	6,7	7,0	7,5	7,9	7,9	7,5	7,1

Bron: VDAB.

Werkloosheidsgraad (15-64 jaar), naar geslacht, in 2017, jaargemiddelde, in %.

Bron: VDAB.

LANGDURIGE WERKLOOSHEID

Definitie

Aandeel langdurig niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar) in de totale groep niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar).

De niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

Langdurig werkzoekenden zijn 1 jaar of langer werkzoekend.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Bovendien is er ook aandacht voor het streven naar gelijke kansen. Alle vormen van sociale uitsluiting en armoede worden er op een structurele en proactieve wijze bestreden door de uitbouw van een inclusief beleid dat kwetsbare personen alle kansen biedt. De indicator drukt uit welk aandeel van de 15-64-jarige inwoners die zich aanbieden op de arbeidsmarkt al één jaar of langer op zoek is naar een job. Een daling van de langdurige werkloosheid is een gunstige evolutie.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaier van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 2.1 waar het wegwerken van drempels benadrukt wordt en intentie 2.4 waar het maximaal inspelen op diversiteit onder de aandacht gebracht wordt. Daarenboven kan deze indicator ook intentie 2.6, waar het bestrijden van armoede en uitsluiting centraal staat, mee opvolgen. De indicator wordt best samen gelezen met tal van andere

indicatoren zoals *Jobratio*, *Werkzaamheidsgraad*, *Deeltijds werken*, *Werkloosheid van laaggeschoolden*, *Werkloosheidsgraad van jongeren*, *Werkloosheidsgraad van ouderen*, ...

In het Vlaamse Gewest komt het aandeel langdurig werkzoekenden in 2017 op 48,1%; in de 13 steden globaal genomen ligt dit iets hoger (50%). Antwerpen, Gent, Aalst en Turnhout kennen in dat jaar het hoogste aandeel langdurig werkzoekenden. In deze steden zijn ruim de helft van de niet-werkende werkzoekenden meer dan een jaar op zoek naar een baan. In Leuven ligt het percentage langdurig werkzoekenden het laagst (40,6%). De overige steden bevinden zich daar tussenin.

In 11 van de 13 steden ligt het mannelijk aandeel langdurig werkzoekenden hoger dan het vrouwelijk aandeel langdurig werkzoekenden in 2017. Dit is ook op Vlaams niveau het geval.

In vergelijking met 2008 nam het aandeel langdurig werkzoekenden in 2017 toe in de totaliteit van de 13 steden. Ook in elk van de steden apart neemt het aandeel werkzoekenden die één jaar en langer op zoek zijn naar een job toe ten opzichte van 2008.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

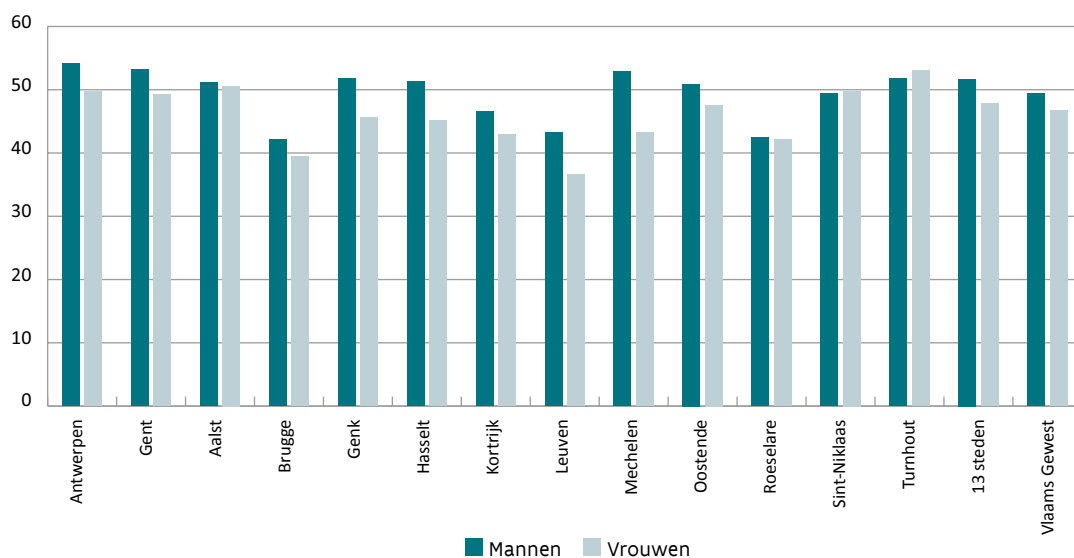
Bij de leeftijd 15-64 jaar gaat het om een internationale afbakening.

Aandeel langdurig niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar), van 2008 tot 2017, jaargemiddelde, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	43,6	41,1	45,0	45,9	46,2	47,0	49,4	52,8	53,1	52,2
Gent	44,5	43,1	47,4	46,3	44,3	44,8	46,1	50,2	50,5	51,5
Aalst	42,1	40,3	44,6	45,2	42,8	43,4	45,5	47,6	49,8	50,8
Brugge	39,7	35,5	38,7	39,7	37,6	36,3	39,7	41,8	41,1	41,0
Genk	40,1	35,3	45,1	44,6	42,3	43,1	46,3	39,9	49,2	49,0
Hasselt	42,6	39,1	42,3	43,9	41,6	40,2	43,3	43,8	47,8	48,6
Kortrijk	41,6	39,5	44,9	46,1	44,3	43,4	45,1	45,1	45,8	44,9
Leuven	35,7	33,0	35,8	36,0	36,1	35,9	38,4	40,2	41,4	40,6
Mechelen	40,9	37,6	42,3	43,2	42,6	43,0	43,8	46,8	49,1	49,1
Oostende	40,8	38,9	43,5	45,6	43,9	42,6	44,9	49,5	49,8	49,6
Roeselare	39,1	37,4	40,3	41,4	38,0	39,7	40,8	41,0	42,4	42,3
Sint-Niklaas	40,3	36,9	42,2	42,5	41,3	42,0	44,7	46,7	47,4	49,6
Turnhout	46,2	42,8	46,1	47,9	45,0	45,9	46,8	50,6	52,2	52,4
Totaal 13 steden	42,5	40,0	44,3	44,9	43,9	44,3	46,4	49,1	50,2	50,0
Vlaams Gewest	42,4	39,0	43,1	43,8	42,2	41,7	44,0	46,3	48,0	48,1

Bron: VDAB.

Aandeel langdurig niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar), naar geslacht, in 2017, jaargemiddelde, in %.

Bron: VDAB.

WERKLOOSHEID VAN LAAGGESCHOOLDEN

Definitie

Bij de laaggeschoolde werkloosheid wordt de verhouding genomen tussen de laaggeschoolde niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar) en de totale groep niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar).

De niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

Als laaggeschoold worden deze personen beschouwd die ten hoogste een diploma lager onderwijs of 1ste graad van het secundair onderwijs, leertijd, deeltijds beroepssecundair onderwijs of 2de graad secundair onderwijs behaald hebben.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Bovendien is er ook aandacht voor het streven naar gelijke kansen in een duurzame stad. Alle vormen van sociale uitsluiting en armoede worden er op een structurele en proactieve wijze bestreden door de uitbouw van een inclusief beleid dat kwetsbare personen alle kansen biedt.

De indicator drukt uit welk aandeel van de 15-64-jarige niet-werkende werkzoekenden laaggeschoold is. Een daling van de werkloosheid bij laaggeschoolden wordt als gunstig beschouwd.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaiër van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 2.1 waar het wegwerken van drempels benadrukt wordt en intentie 2.4 waar het maximaal inspelen op diversiteit onder de aandacht gebracht wordt. Daarenboven kan

deze indicator ook intentie 2.6, waar het bestrijden van armoede en uitsluiting centraal staat, mee opvolgen. De indicator wordt best samen gelezen met tal van andere indicatoren zoals [Jobratio](#), [Werkzaamheidsgraad](#), [Deeltijds werken](#), [Langdurige werkloosheid](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#), [Werkloosheidsgraad van ouderen](#), ...

Anno 2017 hebben bijna alle steden een aandeel van 37% à 54% laaggeschoolden onder de werkzoekenden. Sint-Niklaas en Oostende kennen het hoogste aandeel; Leuven en Hasselt het laagste.

Bij opdeling naar geslacht blijkt Leuven eveneens zowel het laagste aandeel mannelijke alsook het laagste aandeel vrouwelijke laaggeschoolde NWWZ te hebben. In Genk wordt het hoogste aandeel laaggeschoolde werkzoekende mannen genoteerd; in Sint-Niklaas het hoogste aandeel laaggeschoolde vrouwelijke werkzoekenden.

In vergelijking met 2008 daalde in 2017 het aantal laaggeschoolde werkzoekenden in elk van de centrum- en grootsteden. Het aandeel laaggeschoolde NWWZ nam het meeste af in Aalst en Hasselt; de kleinste vermindering wordt genoteerd in Leuven en Roeselare.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

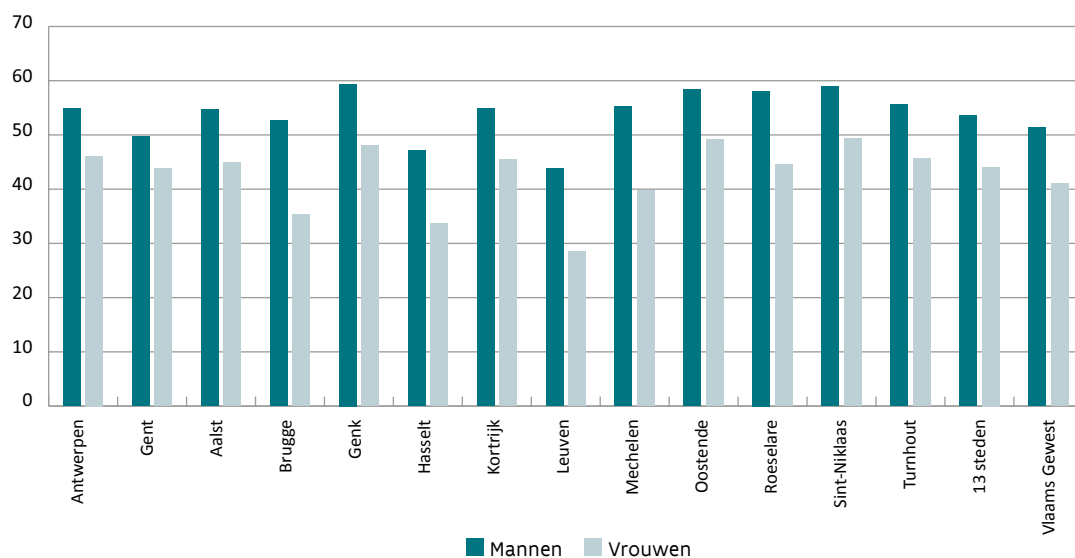
Bij de leeftijd 15-64 jaar gaat het om een internationale afbakening.

Aandeel laaggeschoolde niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar), van 2008 tot 2017, jaargemiddelde, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	57,1	55,8	55,3	54,5	53,2	52,0	50,7	50,2	51,2	51,1
Gent	51,8	51,5	51,2	49,9	47,8	46,2	45,4	45,6	46,9	47,2
Aalst	60,1	57,7	56,1	55,4	54,0	52,8	50,7	50,5	50,9	50,2
Brugge	51,7	50,0	50,4	49,5	48,0	45,3	43,7	43,8	45,0	45,3
Genk	61,5	60,3	59,3	59,2	57,4	56,5	54,7	55,1	55,3	54,3
Hasselt	49,1	46,8	45,5	45,1	43,3	40,5	38,9	39,9	40,7	41,2
Kortrijk	56,1	54,0	52,6	52,4	52,0	50,1	49,3	49,1	50,5	50,6
Leuven	39,7	37,7	37,0	37,4	36,2	35,5	33,5	33,7	36,1	37,9
Mechelen	56,0	54,2	52,8	51,8	50,0	48,9	47,0	47,2	48,5	49,1
Oostende	58,6	56,9	56,2	55,3	54,3	52,3	52,3	53,6	55,5	54,7
Roeselare	55,2	54,8	53,5	53,5	51,7	50,3	49,3	48,7	51,0	51,9
Sint-Niklaas	60,3	59,5	58,1	55,7	55,1	54,3	51,4	52,6	54,7	54,6
Turnhout	58,0	55,5	56,4	54,2	52,2	51,8	51,2	50,5	51,1	50,9
Totaal 13 steden	55,2	54,0	53,4	52,5	51,1	49,7	48,4	48,4	49,5	49,5
Vlaams Gewest	53,5	51,9	51,3	50,5	49,0	47,1	45,7	45,6	46,5	46,6

Bron: VDAB.

Aandeel laaggeschoolde niet-werkende werkzoekenden (15-64 jaar), naar geslacht, in 2017, jaargemiddelde, in %.

Bron: VDAB.

WERKLOOSHEID NAAR HERKOMST

Definitie

De werkloosheidsgraad wordt berekend als het aandeel (%) werkzoekenden in de beroepsbevolking (15 tot 64 jaar) per herkomstgroep, op 1 januari van het jaar. De beroepsbevolking wordt gevormd door de som van de werkenden en de werkzoekenden. De herkomstkloof in de werkloosheid is het verschil in procentpunten tussen de werkloosheidsgraad van personen van Belgische herkomst en personen van niet-EU-herkomst.

Werkzoekenden zijn hier de personen die als werkzoekend worden beschouwd in de nomenclatuur van de socio-economische positie van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (DWH AM&SB KSZ). Het gaat om werkzoekenden na voltijdse tewerkstelling met werkloosheidsuitkering, werkzoekenden na een vrijwillig deeltijdse job met werkloosheidsuitkering en werkzoekenden na studies, met wachttuitkering/inschakelingsuitkering of overbruggingsuitkering. Het gaat dus enkel om uitkeringsgerechte werkzoekenden.

Om de herkomst van een persoon te bepalen worden 4 criteria in rekening gebracht: de huidige nationaliteit van de persoon, de eerste in het Rijksregister gekende nationaliteit van de persoon, de eerste nationaliteit van de vader en de eerste nationaliteit van de moeder. Is 1 van deze 4 criteria een niet-Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als een persoon van buitenlandse herkomst. Om de personen van buitenlandse herkomst op te delen in verschillende herkomstgroepen wordt eerst gekeken naar de eerste nationaliteit van de vader, daarna naar de eerste nationaliteit van de moeder, de eerste nationaliteit van de persoon en de huidige nationaliteit van de persoon.

Voor meer informatie: <http://www.ksz.fgov.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met werkgelegenheid en waardig werk voor alle inwoners. Deze indicator geeft aan in welke mate de inwoners (15-64 jaar) met een buitenlandse herkomst van een stad werkloos zijn. Deze indicator is verbonden met intentie 1.1 'Vraag en aanbod afstemmen', intentie 2.1 'Wegwerken van drempels', intentie 2.4 'Maximaal inspelen op diversiteit' en intentie 2.6 'Bestrijden van armoede en uitsluiting'. Niet enkel wordt vanuit een arbeidsmarktperspectief een hoge werkzaamheid van personen met een buitenlandse herkomst als gunstig beschouwd, ook wijst dit op een goede afstemming van de arbeidsmarkt en de samenleving in haar geheel op kansengroepen.

Deze indicator kan samen worden gelezen met andere indicatoren die de arbeidsmarkt in kaart brengen, zoals [Werkzaamheidsgraad](#), [Algemene werkloosheidsgraad](#), [Werkzaamheid naar herkomst](#), [Leeftijdskloof in de werkzaamheid](#), [Werkloosheid van laaggeschoolden](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#) en [Werkloosheidsgraad van ouderen](#).

Er bestaat een duidelijk verschil tussen de werkloosheidsgraad van personen van Belgische herkomst en personen van buitenlandse herkomst. In het Vlaamse Gewest is begin 2016 4% van de beroepsbevolking tussen 15 en 64 jaar werkloos. Bij de personen van EU-herkomst gaat het om 7%, bij de personen van niet-EU-herkomst om 14%.

Een gelijkaardig verschil tussen de herkomstgroepen is terug te vinden in alle 13 steden. De werkloosheidsgraad van personen van Belgische herkomst ligt nagenoeg overal onder de 5%. Enkel in Oostende (7%), Turnhout (7%), Antwerpen (6%) en Genk (5%) is dat niet het geval. De werkloosheidsgraad van personen van niet-EU-herkomst ligt in de meeste steden boven de 10%. Dat is niet het geval in Leuven (9%) en in Brugge (10%). In alle steden ligt de werkloosheidsgraad van personen van EU-herkomst tussen die van personen van Belgische herkomst en van niet-EU-herkomst in.

De herkomstkloof – het verschil tussen de werkloosheidsgraad van personen van Belgische herkomst en niet-EU-herkomst – ligt in 2016 in het Vlaamse Gewest op 10 procentpunten. Gemiddeld genomen is de herkomstkloof in de 13 steden nog iets groter dan in het Vlaamse Gewest in zijn geheel. Deze kloof is het grootst in Hasselt, Sint-Niklaas, Roeselare en Kortrijk (telkens 12 ppt.). In Leuven en Brugge is de kloof het kleinst (telkens 6 ppt.).

De herkomstkloof was in de 13 steden in absolute waarden het grootst in 2010 en 2014 (telkens 13 ppt.) en daalde in de jaren daarna weer tot het niveau van 2009. Daarmee volgden de 13 steden dezelfde trend als in het Vlaamse Gewest in zijn geheel.

Aandachtspunten

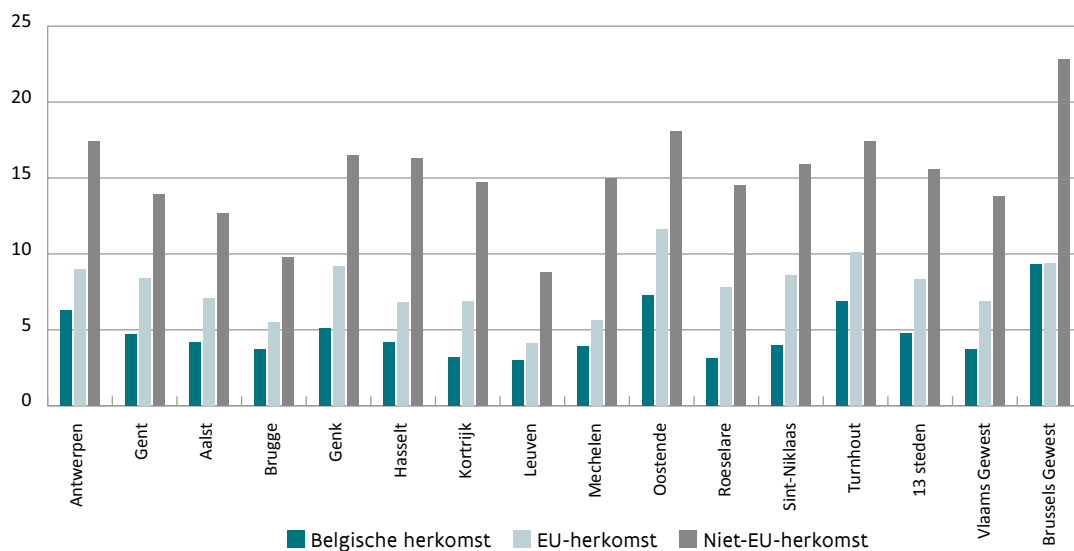
Een aantal groepen die klassiek als werkend worden beschouwd, worden door de KSZ niet als zodanig geregistreerd omdat zij geen band hebben met de Belgische sociale zekerheid. Het gaat onder meer om uitgaande grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die geen bijdragen verschuldigd is aan de Belgische sociale zekerheid, internationale ambtenaren en diplomaten.

Herkomstkloof in de werkloosheid, van 2009 tot 2016, op 1 januari, in procentpunten.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	-10,8	-12,6	-11,6	-11,4	-11,9	-12,4	-11,7	-11,1
Gent	-11,6	-12,9	-11,1	-10,0	-10,7	-11,2	-10,5	-9,2
Aalst	-10,2	-11,3	-10,4	-9,4	-10,3	-10,3	-9,4	-8,5
Brugge	-4,3	-4,6	-5,1	-4,7	-5,5	-6,4	-6,6	-6,1
Genk	-10,9	-15,7	-12,5	-11,1	-12,6	-13,4	-11,6	-11,4
Hasselt	-11,9	-14,3	-12,0	-11,1	-12,8	-13,0	-13,2	-12,1
Kortrijk	-12,5	-14,8	-13,4	-12,4	-12,4	-11,7	-11,3	-11,5
Leuven	-4,7	-6,5	-5,3	-6,4	-5,9	-6,4	-5,6	-5,8
Mechelen	-13,0	-15,5	-14,0	-13,7	-14,2	-13,8	-13,1	-11,1
Oostende	-11,4	-12,7	-11,8	-10,2	-11,8	-14,1	-12,4	-10,8
Roeselare	-12,1	-11,5	-10,9	-10,1	-11,4	-13,1	-11,4	-11,5
Sint-Niklaas	-11,6	-14,0	-12,6	-11,9	-13,0	-13,7	-12,2	-11,9
Turnhout	-10,4	-11,2	-11,4	-10,8	-12,1	-12,9	-11,5	-10,5
Totaal 13 steden	-11,2	-13,2	-11,9	-11,4	-12,0	-12,5	-11,7	-10,9
Vlaams Gewest	-10,3	-12,1	-10,9	-10,4	-11,2	-11,6	-10,8	-10,1
Brussels Gewest	-15,5	-16,4	-16,0	-15,6	-15,4	-15,6	-14,7	-13,5

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Werkloosheidsgraad (15-64 jaar) naar herkomstgroep, in 2016, op 1 januari, in %.

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

WERKLOOSHEIDSGRAAD VAN JONGEREN

Definitie

De werkloosheidsgraad van jongeren (15-24 jaar) wordt berekend als het aandeel niet-werkende werkzoekenden (15-24 jaar) in de beroepsbevolking (15-24 jaar).

De niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

De beroepsbevolking is samengesteld uit werkenden (loontrekkenden, zelfstandigen en helpers) en niet-werkende werkzoekenden.

Jongeren zijn hier de 15-24-jarigen.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Bovendien is er ook aandacht voor het streven naar gelijke kansen in een duurzame stad. Alle vormen van sociale uitsluiting en armoede worden er op een structurele en proactieve wijze bestreden door de uitbouw van een inclusief beleid dat kwetsbare personen alle kansen biedt.

De indicator drukt uit welk aandeel van de 15-24-jarige inwoners die zich aanbieden op de arbeidsmarkt werkloos is. Vanuit een arbeidsmarktperspectief wordt een lage werkloosheidsgraad van jongeren als gunstig beschouwd.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaier van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 2.1 waar het wegwerken van drempels benadrukt wordt en intentie 2.4 waar het maximaal inspelen op diversiteit onder de aandacht gebracht wordt. Daarenboven kan deze indicator ook intentie 2.6, waar het bestrijden van armoede en uitsluiting centraal staat, mee opvolgen. De indicator laat zich best samen lezen met tal van andere

indicatoren zoals Jobratio, Werkzaamheidsgraad, Deeltijds werken, Langdurige werkloosheid, Werkloosheid van laaggeschoolden, Werkloosheidsgraad van ouderen, ...

Anno 2017 is gemiddeld 16% van de jongere beroepsbevolking (15-24 jaar) in Vlaanderen werkloos. In Antwerpen en Gent loopt dit zelfs op tot circa een kwart van de beroepsactieve jongeren. De laagste werkloosheidsgraad bij jongeren wordt opgetekend in Roeselare, Brugge en Kortrijk.

Ook in 2017 is er bij de jongeren een genderverschil: in alle 13 groot- en centrumsteden is de mannelijke werkloosheidsgraad bij de 15-24-jarigen hoger dan de vrouwelijke werkloosheidsgraad.

In vergelijking met 2008 ligt de jongerenwerkloosheid in elk van de 13 steden op een hoger niveau in 2017. Ook in de totaliteit van de 13 steden en in het Vlaamse Gewest is dat het geval.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

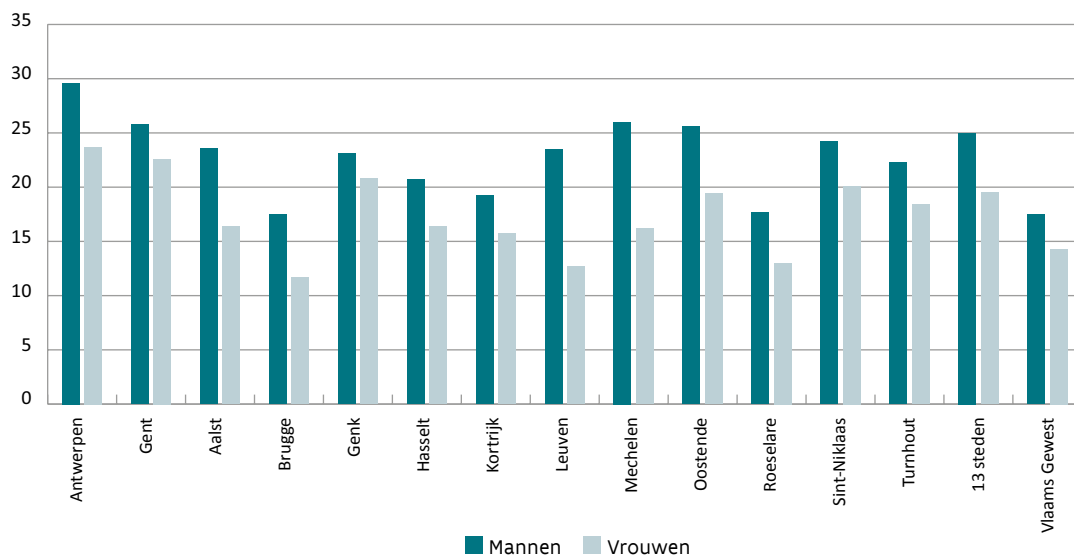
De beroepsbevolkingscijfers zijn afkomstig van het Steunpunt Werk. Om de werkloosheidsgraden te berekenen worden de meest recente beroepsbevolkingscijfers op het moment van de berekening gehanteerd. Voor elk jaar gaat het dus om de beroepsbevolking van 2 jaar eerder. De werkloosheidsgraden worden nadien niet opnieuw herrekend met de beroepsbevolking van het jaar zelf.

Werkloosheidsgraad van jongeren (15-24 jaar), van 2008 tot 2017, jaargemiddelde, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	19,6	26,3	26,6	24,3	26,7	28,0	26,2	26,0	27,8	26,8
Gent	18,6	24,2	23,9	21,7	24,1	26,2	25,3	24,6	26,2	24,3
Aalst	14,1	17,4	17,3	16,2	17,7	20,0	20,0	20,5	22,5	20,2
Brugge	10,7	14,1	15,1	14,2	15,6	17,4	17,4	17,1	16,6	14,9
Genk	17,0	26,3	24,4	22,2	26,0	27,4	25,1	23,8	23,8	22,1
Hasselt	13,6	18,7	18,8	18,1	18,5	21,2	20,8	20,9	20,1	18,7
Kortrijk	12,4	16,8	16,3	15,1	15,6	17,0	16,8	17,1	18,2	17,6
Leuven	12,8	16,2	16,0	16,1	17,3	19,4	17,2	15,6	16,8	18,4
Mechelen	16,5	21,6	21,7	19,3	20,7	21,2	20,6	21,8	22,5	21,3
Oostende	16,5	21,6	21,3	20,6	22,1	22,2	22,8	23,4	23,5	23,0
Roeselare	9,6	13,1	13,4	11,8	14,8	16,7	16,3	15,8	15,4	15,5
Sint-Niklaas	13,4	17,4	16,9	16,1	19,0	20,1	19,6	20,2	22,7	22,3
Turnhout	14,6	20,2	19,1	16,4	18,5	21,2	23,9	23,9	22,4	20,5
Totaal 13 steden	16,3	21,7	21,7	20,0	22,1	23,7	22,7	22,5	23,5	22,4
Vlaams Gewest	11,5	15,6	15,7	14,4	15,9	17,7	17,5	17,0	17,0	16,0

Bron: VDAB.

Werkloosheidsgraad van jongeren (15-24 jaar), naar geslacht, in 2017, jaargemiddelde, in %.

Bron: VDAB.

WERKLOOSHEIDSGRAAD VAN OUDEREN

Definitie

De werkloosheidsgraad van ouderen (50-64 jaar) wordt berekend als het aandeel niet-werkende werkzoekenden (50-64 jaar) in de beroepsbevolking (50-64 jaar).

De niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

De beroepsbevolking is samengesteld uit werkenden (loontrekkenden, zelfstandigen en helpers) en niet-werkende werkzoekenden.

Ouderen zijn hier de 50-64-jarigen.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Bovendien is er ook aandacht voor het streven naar gelijke kansen in een duurzame stad. Alle vormen van sociale uitsluiting en armoede worden er op een structurele en proactieve wijze bestreden door de uitbouw van een inclusief beleid dat kwetsbare personen alle kansen biedt.

De indicator drukt uit welk aandeel van de 50-64-jarige inwoners die zich aanbieden op de arbeidsmarkt werkloos is.

De indicator is gelinkt met intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaier van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Daarnaast kan deze indicator ook gekoppeld worden aan intentie 2.1 waar het wegwerken van drempels benadrukt wordt en intentie 2.4 waar het maximaal inspelen op diversiteit onder de aandacht gebracht wordt. Daarenboven kan deze indicator ook intentie 2.6, waar het bestrijden van armoede en uitsluiting centraal staat, mee opvolgen. De indicator wordt best samen gelezen met tal van andere indicatoren zoals [Jobratio](#), [Werkzaamheidsgraad](#), [Deeltijds werken](#), [Langdurige werkloosheid](#), [Werkloosheid van laaggeschoolden](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#), ...

In Vlaanderen hebben bijna 7 op de 100 ouderen (50-64 jaar) die zich aanbieden op de arbeidsmarkt geen job in

2017. In Antwerpen zijn dit zelfs 14 op de 100 van de beroepsactieve ouderen. De laagste werkloosheidsgraad bij ouderen wordt opgetekend in Roeselare en Brugge.

De werkloosheidsgraad verschilt ook binnen de leeftijdsgroep 50-64 jaar. Naarmate de leeftijd stijgt, neemt in elk van de steden met uitzondering van Genk ook de werkloosheidsgraad toe.

In vergelijking met 2015 is de werkloosheid bij de ouderen in elk van de 13 steden (lichtjes) gedaald in 2016. Ook in 2017 ligt de werkloosheidsgraad lager dan in het voorgaande jaar. Ten opzichte van 2008 ligt de werkloosheidsgraad bij de 50-64 jarigen in de totaliteit van de 13 steden op een iets hoger niveau. Dit is eveneens het geval voor beide grootsteden als voor Leuven, Mechelen, Oostende, Sint-Niklaas en Turnhout; in de overige steden bereikt de werkloosheidsgraad bij de ouderen een lager peil.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingsstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

De beroepsbevolkingscijfers zijn afkomstig van het Steunpunt Werk. Om de werkloosheidsgraden te berekenen worden de meest recente beroepsbevolkingscijfers op het moment van de berekening gehanteerd. Voor elk jaar gaat het dus om de beroepsbevolking van 2 jaar eerder. De werkloosheidsgraden worden nadien niet opnieuw herrekend met de beroepsbevolking van het jaar zelf.

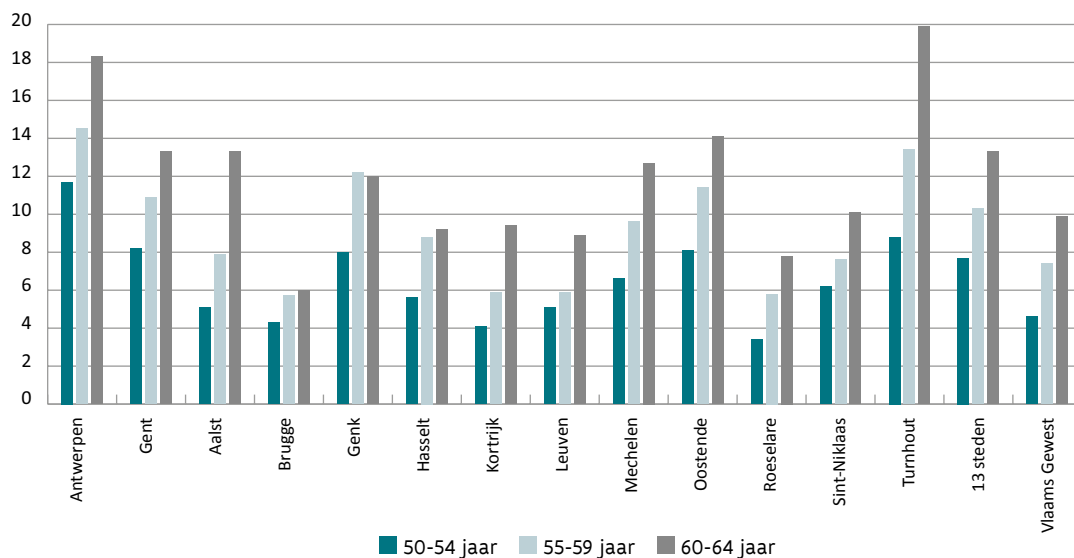
Sinds januari 2013 zijn maxi-vrijstellingen enkel mogelijk voor 60-plussers. Voorheen was de leeftijdsgrens 58 jaar. Een werkloze met een maxi-vrijstelling is vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende en moet niet langer beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Doordat werkzoekenden langer beschikbaar moeten blijven voor de arbeidsmarkt, wordt de groep (oudere) werkzoekenden groter.

Werkloosheidsgraad van ouderen (50-64 jaar), van 2008 tot 2017, jaargemiddelde, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	11,6	12,7	13,2	13,2	13,2	13,6	14,7	15,3	15,0	14,2
Gent	9,0	9,5	9,9	9,7	9,6	10,0	11,3	11,9	11,2	10,3
Aalst	8,9	9,3	9,4	8,4	7,7	7,8	8,5	8,8	8,3	7,5
Brugge	5,7	5,8	6,0	5,5	5,1	5,3	5,6	5,6	5,4	5,3
Genk	12,5	12,2	12,2	11,7	10,9	10,5	10,7	13,6	12,0	10,6
Hasselt	7,7	7,7	7,9	7,6	7,4	7,1	7,7	8,5	8,2	7,6
Kortrijk	6,9	8,0	8,4	7,7	7,6	7,5	7,7	7,5	6,7	5,7
Leuven	6,0	6,0	5,9	5,9	5,7	5,7	6,2	6,5	6,4	6,2
Mechelen	7,8	8,4	8,6	8,5	8,3	8,5	9,1	9,6	9,2	9,0
Oostende	9,4	10,7	11,0	10,8	9,9	9,8	11,2	11,7	11,1	10,6
Roeselare	6,1	6,5	6,7	6,2	5,9	6,0	6,5	6,2	5,5	5,2
Sint-Niklaas	6,8	7,1	7,5	7,3	6,8	7,3	8,0	8,4	8,1	7,6
Turnhout	11,6	11,5	12,1	11,9	11,0	11,0	13,1	13,9	13,3	12,4
Totaal 13 steden	9,0	9,6	9,9	9,7	9,4	9,6	10,5	11,0	10,5	9,9
Vlaams Gewest	7,2	7,5	7,6	7,2	6,9	6,9	7,5	7,8	7,3	6,8

Bron: VDAB.

Werkloosheidsgraad van ouderen (50-64 jaar), naar leeftijdsklasse, in 2017, jaargemiddelde, in %.

Bron: VDAB.

SPANNINGSRATIO

Definitie

De spanningsratio geeft aan hoeveel niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) er beschikbaar zijn ten opzichte van het totaal aantal openstaande vacatures.

De niet-werkende werkzoekenden zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat (het EU-bureau voor de statistiek).

De openstaande VDAB-vacatures tonen de stock (of voorraad) aan vacatures die op de laatste dag van de maand bij de VDAB uitstaan. Het gaat over vacatures uit het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten (NECZU) die rechtstreeks aan de VDAB gemeld worden.

De jaarindicator geeft het gemiddelde over de maanden januari-december.

Voor meer informatie: <https://arvastat.vdab.be/>

Toelichting

Op de stedelijke arbeidsmarkt is een optimale afstemming tussen vraag en aanbod van belang. De indicator is relevant om de spanning op de arbeidsmarkt te meten en om te zien of er sprake is van arbeidsreserve of arbeidskrapte. Hoe lager de indicator, hoe kleiner de arbeidsreserve en dus hoe groter de krapte. Hoe minder werkzoekenden er per vacature zijn, hoe moeilijker het voor de werkgevers wordt om (geschikt) personeel te vinden om deze werkaanbiedingen in te vullen.

De spanningsindicator is gekoppeld aan intentie 1.1 van de visie waarbij aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming van vraag en aanbod. Zo wordt er onder meer gesteld dat het stedelijke arbeidsmarktbeleid aangevuld wordt met een waaier aan initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen (aanbodgericht beleid) en vraag en aanbod doelmatig te verbinden. Deze indicator kan best samen gelezen worden met onder meer [Netto-jobcreatie](#), [Jobratio](#), [Werkzaamheidsgraad](#), [Leeftijdskloof in de werkzaamheid](#), [Werkzaamheid naar herkomst](#), [Algemene werkloosheidsgraad](#), [Langdurige werkloosheid](#), [Werkloosheid van laaggeschoolden](#), [Werkloosheid naar herkomst](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#) en [Werkloosheidsgraad van ouderen](#).

In 2017 klokt de spanningsratio in het Vlaamse Gewest af op 5,6; voor de 13 steden in globo op 6,5. Anno 2017 is de arbeidsmarkt in alle steden weer een stuk krappert geworden. Dit uit zich in een lagere spanningsratio: er zijn minder niet-werkende werkzoekenden (potentieel) beschikbaar per openstaande vacature. In Roeselare,

Brugge en Hasselt is de spanningsindicator het laagst. In Aalst, Oostende en Antwerpen zijn het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature het hoogst.

In bijna alle steden lag de spanningsindicator in 2008 (erg) laag in vergelijking met het voorgaande jaar. In het crisisjaar 2009 en ook in 2010 steeg de spanningsratio in het merendeel van de 13 steden om vervolgens in 2011 alweer terug af te kalven. In 2012, als de economie en de arbeidsmarkt verslechteren, daalde de krapte en verhoogde het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande werkaanbieding in elke stad. Die stijgende tendens zette zich door in 2013 en 2014 wanneer de spanningsratio in de 13 steden verder klom. In 2015 en in 2016 daalde de spanningsratio in vrijwel elke stad; in 2017 zelfs in elk van de steden.

Aandachtspunten

Cijfers over werkloosheid worden dikwijls benaderd vanuit het perspectief van inschrijving als werkzoekende. Dergelijke statistieken behoren tot de bevoegdheid van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, ACTIRIS, ...).

Voor het berekenen van het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) wordt in Vlaanderen het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT), vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Sommige werkzoekenden zijn in deze statistieken niet mee opgenomen (bijvoorbeeld werkzoekenden in opleiding, jobstudenten, ...).

Om de openstaande vacatures te ramen wordt gebruik gemaakt van de vacaturedatabank van de VDAB. Deze databank bevat evenwel niet alle vacatures van geheel Vlaanderen. In de vacaturecijfers van de VDAB worden ook vacatures meegeteld die de VDAB ontvangt van buiten Vlaanderen (Brussel, grensstreken). Deze vacatures 'buiten Vlaanderen' worden enkel meegenomen voor de berekening van de spanningsratio op het niveau van Vlaanderen, maar niet voor de berekening ervan op het niveau van de gemeente.

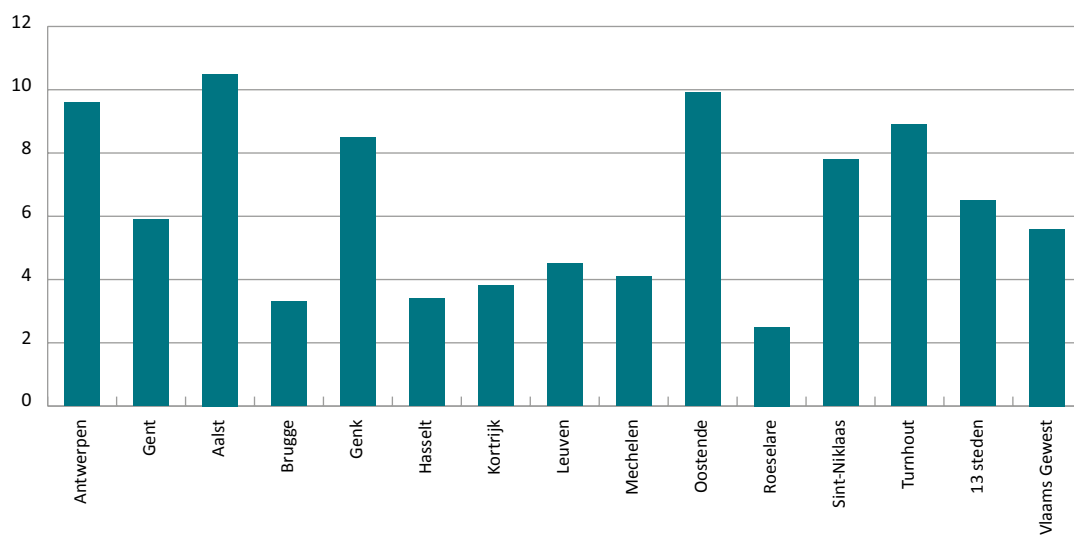
De spanningsindicator doet geen uitspraken over het aantal werkzoekenden dat effectief voor elke vacature beschikbaar is. Dit omdat er abstractie wordt gemaakt van de vereisten van de vacatures of de aanwezige competenties bij de werkzoekenden.

Spanningsratio, van 2008 tot 2017, ratio.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antwerpen	6,4	10,9	11,4	8,7	10,2	14,9	16,4	14,1	11,9	9,6
Gent	3,6	6,2	6,8	5,6	7,2	9,7	11,3	9,0	6,6	5,9
Aalst	6,9	10,8	12,6	9,0	10,4	15,8	17,0	14,5	12,9	10,5
Brugge	2,6	5,6	6,1	3,9	4,1	5,2	6,1	4,8	3,8	3,3
Genk	7,3	18,1	13,4	12,1	13,4	16,1	17,9	17,4	12,9	8,5
Hasselt	3,5	5,9	5,4	3,5	3,6	5,8	6,9	6,9	4,7	3,4
Kortrijk	3,4	5,1	4,5	3,1	3,7	5,3	5,6	6,1	5,1	3,8
Leuven	3,3	4,1	4,7	3,3	4,6	5,9	6,4	5,9	5,9	4,5
Mechelen	2,9	4,5	4,5	3,4	3,7	5,1	4,8	5,9	5,6	4,1
Oostende	7,9	12,7	13,9	10,1	11,6	12,9	12,4	12,6	11,6	9,9
Roeselare	2,0	4,2	4,3	3,4	4,5	5,5	5,9	4,2	3,3	2,5
Sint-Niklaas	6,1	8,5	7,8	6,3	8,2	11,4	13,3	11,8	11,5	7,8
Turnhout	7,5	11,8	11,8	7,5	11,0	16,2	18,6	15,7	12,5	8,9
Totaal 13 steden	4,6	7,8	8,1	6,1	7,3	10,0	11,0	9,9	8,1	6,5
Vlaams Gewest	4,4	7,4	7,6	5,5	6,4	8,8	9,3	8,7	7,1	5,6

Bron: VDAB.

Spanningsratio, in 2017, ratio.

Bron: VDAB.

Definitie

Aandeel (%) van de loontrekkenden dat werkt met een deeltijdse arbeidsregeling tegenover het totaal aantal loontrekkenden (20-64 jaar), op 1 januari van het jaar.

In het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (DWH AM&SB KSZ) worden de loontrekkenden opgedeeld in werkenden met een voltijdse arbeidsregeling, werkenden met een deeltijdse arbeidsregeling en werkenden met een speciale arbeidsregeling. Werkenden met een deeltijdse arbeidsregeling zijn werknemers die gemiddeld slechts een gedeelte presteren van de arbeidstijd van de referentiepersoon. Deze referentiepersoon is de voltijdse werknemer in dezelfde onderneming (of bij gebrek daaraan in dezelfde sector) die dezelfde arbeid uitoefent als de werknemer. Het speciale regime heeft betrekking op het werk in korte/onregelmatige contracten (litzendarbeid, seizoensarbeid, gelegenheidsarbeid in land- en tuinbouw of in de horeca).

Loontrekkenden zijn hier de personen die als werkend in loondienst (zowel in de privésector als in de overheidssector) worden beschouwd in de nomenclatuur van de socio-economische positie van het DWH AM&SB van de KSZ. Bij personen die tegelijk werken in loondienst en als zelfstandige of helper bij een zelfstandige wordt gekeken naar de belangrijkste job. Is dat de loontrekkende job, dan wordt deze persoon hier beschouwd als loontrekkende.

Er wordt bij de berekening van de cijfers per gemeente gekeken naar de woonplaats van de loontrekkenden, niet naar de plaats van tewerkstelling.

Voor meer informatie: <http://www.ksz.fgov.be/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met een breed scala aan activiteiten, diensten en producten die een maatschappelijke meerwaarde, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen genereren. Vanuit een arbeidsmarktperspectief wordt een hoge werkzaamheidsgraad als gunstig beschouwd (intentie 1.1). Een hoge werkzaamheidsgraad geeft echter geen informatie over het arbeidsregime: een hoge werkzaamheidsgraad kan dus hand in hand gaan met een hoge mate van deeltijds werk. Vrouwen verrichten vaker deeltijdse arbeid, wat wordt geassocieerd met de zorg voor kinderen, en, door het inkomensverlies, met een zwakkere socio-economische positie.

In een leefbare en duurzame stad zijn alle drempels weggewerkt die er voor zorgen dat mensen niet of onvoldoende kunnen participeren aan het maatschappelijke leven (intentie 2.1 en intentie 2.6).

Deze indicator kan samen gelezen worden met andere indicatoren die de arbeidsmarkt in kaart brengen, zoals bijvoorbeeld de [Werkzaamheidsgraad](#) en de [Jobratio](#).

Ongeveer 1 op de 3 loontrekkenden in de 13 steden werkte in 2016 deeltijds. Dat aandeel ligt iets lager dan in het Vlaamse Gewest in zijn geheel. Het aandeel deeltijds werkende loontrekkenden ligt het hoogst in Genk (38%), Brugge (36%) en Hasselt (36%). In Leuven en Aalst ligt dat aandeel het laagst (telkens 31%).

Het aandeel deeltijdse arbeid bij loontrekkenden is tussen 2009 en 2016 toegenomen in alle 13 steden. Dat is ook het geval in het Vlaamse Gewest in zijn geheel.

De KSZ-cijfers wijzen op een zeer groot verschil naar geslacht. Het aandeel deeltijds werkenden bij de vrouwelijke loontrekkenden ligt in alle steden 3 tot 4 keer hoger dan bij de mannelijke loontrekkenden. Het aandeel bij de mannen ligt in alle steden onder de 20%. Bij de vrouwen gaat het nagenoeg overal om meer dan 50%. Enkel in Leuven (45%), Aalst (49%), Mechelen (49%) en Gent (50%) is dat (net) niet het geval.

Als bij mannen en vrouwen tussen 25 en 49 jaar het onderscheid gemaakt wordt naar gezinstype, valt op dat het aandeel deeltijds werkende mannen in een gezin met kinderen niet veel hoger ligt dan het aandeel deeltijds werkende mannen in een gezin zonder kinderen. Dat is zo in nagenoeg alle 13 steden en in het Vlaamse Gewest in zijn geheel. Bij de vrouwen is dat verschil veel groter. Het aandeel deeltijds werkende vrouwen in een gezin met kinderen ligt in het totaal van de 13 steden bijna dubbel zo hoog als het aandeel deeltijds werkende vrouwen in een gezin zonder kinderen.

Aandachtspunten

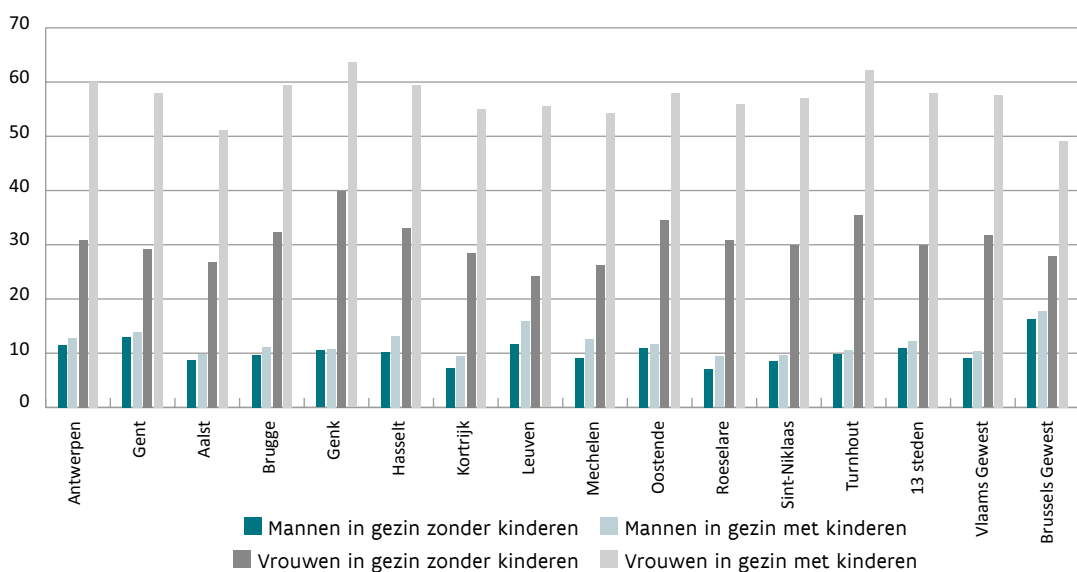
Een aantal groepen die klassiek als werkend worden beschouwd, worden door de KSZ niet als zodanig geregistreerd omdat zij geen band hebben met de Belgische sociale zekerheid. Het gaat onder meer om uitgaande grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die geen bijdragen verschuldigd is aan de Belgische sociale zekerheid, internationale ambtenaren en diplomaten.

Aandeel deeltijds werkende loontrekkenden (20-64 jaar), totaal en naar geslacht, van 2009 tot 2016, op 1 januari, in %.

	2009			2016		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Antwerpen	28,6	12,4	47,7	32,4	14,9	51,9
Gent	28,2	12,9	44,9	32,6	16,3	49,5
Aalst	27,2	11,2	44,4	31,4	13,8	49,0
Brugge	31,2	11,9	51,4	35,9	15,0	56,3
Genk	31,2	11,8	55,3	37,7	15,4	61,4
Hasselt	31,4	13,3	50,8	35,9	16,2	55,3
Kortrijk	29,2	10,2	50,2	32,4	12,6	52,8
Leuven	28,6	14,5	44,1	30,7	16,7	45,4
Mechelen	27,6	11,6	45,3	31,7	14,5	48,9
Oostende	30,7	13,0	50,8	34,0	15,1	54,3
Roeselare	29,6	9,8	51,3	32,9	12,4	54,3
Sint-Niklaas	29,3	11,2	49,9	32,7	13,1	53,4
Turnhout	30,5	12,0	52,0	35,2	14,6	57,6
Totaal 13 steden	29,1	12,2	48,0	33,0	15,0	52,0
Vlaams Gewest	29,9	11,2	50,7	34,1	14,0	54,7
Brussels Gewest	26,0	15,4	37,1	30,7	18,5	42,6

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Aandeel deeltijds werkende loontrekkenden (25-49 jaar), naar geslacht en gezinstype, in 2016, op 1 januari, in %.

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Statistiek Vlaanderen.

TEWERKSTELLING BINNEN DE SOCIALE ECONOMIE

Definitie

Aantal doelgroepwerknemers in de verschillende werkvormen van de sociale economie per 1.000 inwoners van 18 tot en met 64 jaar.

Het aantal doelgroepwerknemers in de beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen, de arbeidszorg en de initiatieven in het kader van de lokale diensteneconomie tijdens het laatste kwartaal van het jaar, per 1.000 inwoners van 18 tot en met 64 jaar. Met de uitdovende werkvorm van de invoegbedrijven wordt hier geen rekening gehouden.

In de beschutte werkplaatsen kunnen werkzoekende personen met een arbeidshandicap terecht die door hun handicap voorlopig of definitief niet aan de slag kunnen op de gewone arbeidsmarkt. De sociale werkplaatsen verschaffen werkgelegenheid aan zeer moeilijk inzetbare werkzoekenden in een beschermde arbeidsomgeving. In de praktijk gaat het om mensen met een laag opleidingsniveau, die minstens vijf jaar inactief zijn en fysieke, psychische of sociale beperkingen of moeilijkheden hebben. Arbeidszorginitiatieven richten zich tegelijk op arbeidsdeelname en zorgbegeleiding van personen die omwille van persoons- en/of maatschappijgebonden redenen niet (meer) kunnen werken onder een arbeidscontract in het reguliere of beschermende tewerkstellingscircuit. Met de lokale diensteneconomie ten slotte wil de overheid een aanvullend dienstenaanbod realiseren dat inspeelt op maatschappelijke noden en behoeften die niet of onvoldoende beschikbaar zijn op de markt of via de reguliere dienst- en hulpverlening (o.a. huishoudelijke hulp, kinderopvang en groenonderhoud). De lokale diensteneconomie mikt op de tewerkstelling van laag- en midden geschoolde langdurig werklozen, leefloontrekkers en rechthebbenden op financiële maatschappelijke hulp.

Het gaat telkens om cijfers over het laatste kwartaal van 2016. Wegens een wijziging in de methode van gegevensverzameling in 2016 zijn er geen vergelijkbare gegevens beschikbaar voor de voorgaande jaren. Het totaalcijfer voor Vlaanderen betreft de tewerkstelling van doelgroepwerknemers in alle door de Vlaamse overheid gefinancierde beschutte en sociale werkplaatsen, arbeidszorg en lokale diensteneconomie. Een beperkt aantal van die tewerkstelling wordt gerealiseerd in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Voor meer informatie: <https://www.werk.be>.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad is er een bruisende ontwikkeling met werkgelegenheid en waardig werk

voor alle inwoners. De stedelijke economie (in de breedste betekenis) wordt zo ingericht dat jobcreatie zoveel mogelijk gestimuleerd wordt en dat zowel in het reguliere economische circuit als in de sociale economie. Het stedelijk arbeidsmarktbeleid wordt aangevuld met een waaier van initiatieven om knelpunten bij werkzoekenden weg te nemen en vraag en aanbod doelmatig te verbinden (intentie 1.1). In de stad worden initiatieven en initiatiefnemers gelijkwaardig benaderd. Dit geldt ook voor de verschillende arbeidsmarktsituaties (regulier, interim, sociale economie) (intentie 2.5).

Deze indicator kan samen worden gelezen met andere indicatoren die de arbeidsmarkt in kaart brengen, zoals [Werkzaamheidsgraad](#), [Algemene werkloosheidsgraad](#), [Werkloosheid naar herkomst](#), [Leeftijdskloof in de werkzaamheid](#), [Werkloosheid van laaggeschoolden](#), [Werkloosheidsgraad van jongeren](#) en [Werkloosheidsgraad van ouderen](#).

Eind 2016 werkten in de 13 steden samen 7.935 personen als doelgroepwerknemer in één van de werkvormen van de sociale economie. Dat komt overeen met 8 op de 1.000 personen tussen 18 en 65 jaar. Het relatieve aantal doelgroepwerknemers ligt in de 13 steden hoger dan in Vlaanderen in zijn geheel (6 op de 1.000 personen tussen 18 en 65 jaar).

Tussen de steden onderling zijn de verschillen behoorlijk groot. Turnhout scoort relatief gezien het hoogst. Roeselare en Hasselt scoren het laagst.

Algemeen genomen is in de 13 steden 50% van de doelgroepwerknemers tewerkgesteld in beschutte werkplaatsen, 29% in sociale werkplaatsen, 15% in de lokale diensteneconomie en 6% in arbeidszorg. Het aandeel van de verschillende werkvormen verschilt sterk van stad tot stad.

Aandachtspunten

Het gaat hier enkel om het aantal doelgroepwerknemers in de sociale economie. Met personen die als begeleider tewerkgesteld zijn in de sociale economie wordt hier geen rekening gehouden.

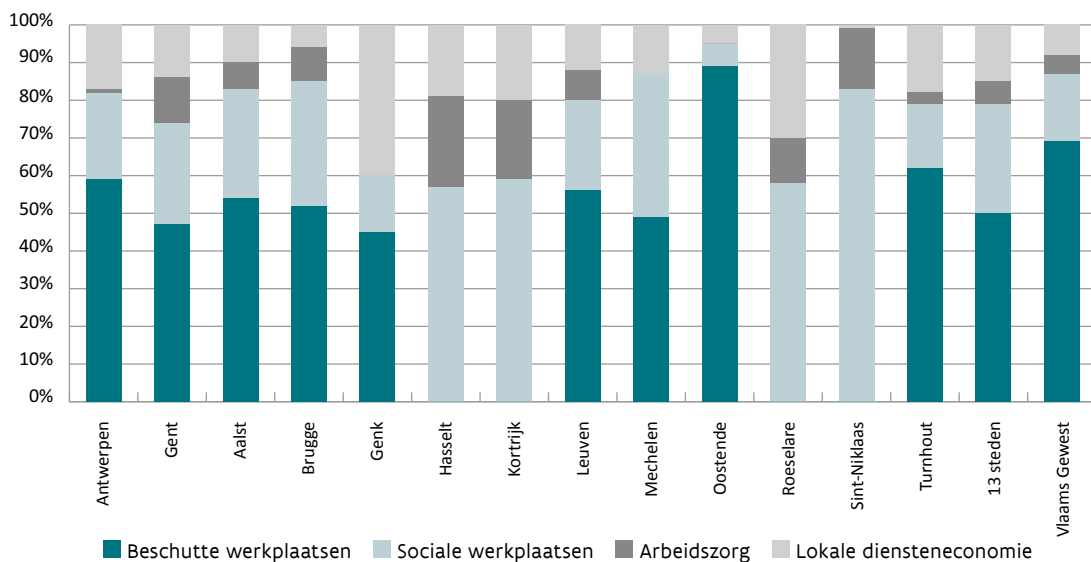
Daarnaast gaat het om cijfers over het aantal doelgroepwerknemers tewerkgesteld in de werkvormen van de sociale economie die in de gemeente gelegen zijn (cijfers naar werkplaats), niet over het aantal inwoners dat in de sociale economie werkt (cijfers naar woonplaats). Aangezien inwoners ook in een andere gemeente in een sociale economie-initiatief kunnen werken, kunnen cijfers naar werkplaats en woonplaats verschillen.

Tewerkstelling binnen de sociale economie, in 2016, aantal doelgroepwerknemers en aantal doelgroepwerknemers per 1.000 inwoners van 18 tot en met 64 jaar.

	Aantal doelgroepwerknemers	Per 1.000 inwoners van 18 tot en met 64 jaar
Antwerpen	2 022	6,4
Gent	1 375	8,3
Aalst	244	4,7
Brugge	719	10,1
Genk	390	9,6
Hasselt	199	4,2
Kortrijk	256	5,7
Leuven	789	11,8
Mechelen	554	10,6
Oostende	366	9,0
Roeselare	94	2,5
Sint-Niklaas	277	6,2
Turnhout	650	24,3
Totaal 13 steden	7 935	7,9
Vlaanderen	25 443	6,4

Bron: Departement WSE, Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Tewerkstelling binnen de sociale economie per werkvorm, in 2016, in % van totaal aantal doelgroepwerknemers.

Bron: Departement WSE, bewerking Statistiek Vlaanderen.